

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

**“การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์
ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ”**

(โครงการวิจัยทุนพัฒนาศักยภาพในการทำวิจัยของอาจารย์รุ่นใหม่)

โดย บุษผา เมฆศรีทองคำ

เมษายน 2550

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

**“การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์
ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ”**

(โครงการวิจัยทุนพัฒนาศักยภาพในการทำวิจัยของอาจารย์รุ่นใหม่)

โดย บุบผา เมฆศรีทองคำ
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

สนับสนุนการวิจัยโดย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(ความเห็นในรายงานฉบับนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. และ สกอ. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ" นี้เป็นผลงานจากโครงการวิจัยที่จัดทำขึ้นภายใต้โครงการวิจัยทุนพัฒนาศักยภาพในการทำวิจัยของอาจารย์รุ่นใหม่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่อนุมัติงบประมาณอุดหนุนวิจัยเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับโครงการวิจัยนี้ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยกรุงเทพ หน่วยงานต้นสังกัดของผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุนผู้วิจัยให้มีเวลาในการทำวิจัยได้อย่างเต็มที่

ขอกราบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. นงลักษณ์ วิรัชชัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ รศ. ดร. สมควร กวียะ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริกที่สละเวลาเป็นนักวิจัยพี่เลี้ยง

ขอขอบคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้สัมภาษณ์และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ และนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย

หวังเป็นอย่างยิ่งรายงานการวิจัยนี้คงเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าความรู้ทางด้านการสื่อสารศาสตร์ต่อไป

บุบผา เมฆศรีทองคำ

เมษายน 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยในการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษา ค้นคว้าและกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ 2) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ และ 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ กลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวนกลุ่มละ 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุนาม (one-way MANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อพบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 24.42$, $p = 0.985$, $df = 26$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.96$) โดยองค์ประกอบที่มีน้ำหนักสำคัญในการบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว องค์ประกอบด้านทักษะเชิงวิชาชีพ องค์ประกอบด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว องค์ประกอบด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์และองค์ประกอบด้านความรู้เชิงวิชาชีพโดยสามารถอธิบายความแปรปรวนในโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อได้ร้อยละ 96, 93, 61, 48 และ 18 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อระหว่างกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ กลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มประชาชนทั่วไปพบว่าทั้ง 4 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านความรู้เชิงวิชาชีพ ด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ด้านทักษะเชิงวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์และด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Abstract

The purpose of the study had three folds. First, the inquiry aimed to define reporters' characteristics significant to the current reform using information from interviews with three groups: journalistic professionals, state officials, and people from different professions. Second, the study intended to develop the indicators of newspaper reporters' characteristics based on the information obtained from the interviews; the validity of the indicators was subsequently tested in order to construct an indicator model. Thirdly, the investigation aimed to compare opinions from four different groups, namely, journalistic professionals, journalistic scholars, state officials, and the general public. Each group consists of four hundred respondents. The third purpose was achieved by means of questionnaires. Second Order Confirmatory Factor Analysis and One-way MANOVA were used to analyze the data.

Findings of the study are as follows:

1. The result of Second Order Confirmatory Factor Analysis shows that the indicator model agrees with the empirical data derived from the questionnaires ($\chi^2 = 24.42$, $p = 0.985$, $df = 26$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.96$). The loading factors from the highest to the lowest include newspaper reporters' personality, journalistic skills, professional ethics, reporters' attitude, and journalistic knowledge respectively. The factors predict the variance of the indicator model by 96, 93, 61, 48, and 18 percents respectively.

2. The result from One-way MANOVA indicates that the difference in opinions from the four groups of respondents is significant at 0.05. The four groups are different in their views towards journalistic knowledge, reporters' attitude, journalistic skills, newspaper reporters' personality and professional ethics.

รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในกระบวนการทำงานด้านข่าวขององค์กรหนังสือพิมพ์กล่าวได้ว่าบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคมอย่างมากในการทำหน้าที่เสาะแสวงหา รวบรวม คัดเลือก กลั่นกรองข่าวสารต่างๆ คือ “ผู้สื่อข่าว” ซึ่งถือเป็นบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญมากที่สุดในการจัดทำหนังสือพิมพ์ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ที่สะท้อนถึงคุณภาพของผู้สื่อข่าวพบว่าหนังสือพิมพ์มักมีการนำเสนอข่าวในลักษณะที่ก่อให้เกิดผลกระทบกับบุคคลในสังคม

จากสภาพปัญหาดังที่กล่าวข้างต้นย่อมแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของผู้สื่อข่าวประกอบกับแม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับประชาชน พ.ศ. 2540 ได้ถูกฉีกไปภายหลังมีการยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549 ก็ยังให้ความคุ้มครองในเรื่องสิทธิเสรีภาพโดยมาตรา 3 ที่ระบุไว้ว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้วย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้” รวมทั้งการที่หนังสือพิมพ์มีการรวมตัวกันประกาศตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 เพื่อปฏิรูปการจัดระเบียบควบคุมกันเองของหนังสือพิมพ์

ดังนั้นการที่หนังสือพิมพ์จะทำหน้าที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพกระบวนการทำข่าวของหนังสือพิมพ์ย่อมจะต้องอาศัยผู้สื่อข่าวที่มีคุณลักษณะเฉพาะซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อกระบวนการทำข่าวขององค์กรหนังสือพิมพ์อันจะนำมาสู่คุณภาพของหนังสือพิมพ์โดยภาพรวม จึงทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความจำเป็นในการศึกษาวิจัยด้วย “การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ” ว่าผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ควรมีลักษณะอะไรที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ โดยผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะได้สารสนเทศที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดนโยบายการดำเนินงานขององค์กรหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้สื่อข่าวให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับการปฏิรูปสื่อต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยมีวัตถุประสงค์ย่อยในการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษา ค้นคว้าและกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ 2) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ และ 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ และขั้นตอนที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยายซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอนสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยสัมภาษณ์ความคิดเห็นของ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์ซึ่งประกอบด้วย นักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ จำนวน 21 คน อาจารย์ที่สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์ จำนวน 24 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายหนังสือพิมพ์ จำนวน 4 คน 2) เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 17 คน และ 3) ประชาชนทั่วไป จำนวน 33 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ในลักษณะคำถามปลายเปิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์สรุปเป็นแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ขั้นตอนย่อยที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยนำแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อจากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อและนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมพร้อมตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์ จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ จำนวน 10 คน ตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ชุด ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์ในลักษณะคำถามปลายเปิด ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ในลักษณะคำถามปลายเปิดซึ่งเครื่องมือทั้ง 2 ชุดเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อจากผู้เชี่ยวชาญ และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และชุดที่ 3 แบบสอบถามตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 5 ข้อ และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของ

ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อมีลักษณะเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 79 ข้อซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน คือ ด้านความรู้เชิงวิชาชีพ (KNOWLEDGE) ด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (ATTITUDE) ด้านทักษะเชิงวิชาชีพ (SKILLS) ด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว (PERSONALITY) และด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว (ETHICS) การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือใช้วิธีประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และขั้นตอนย่อยที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ซึ่งประกอบด้วยผู้สื่อข่าว หัวหน้าข่าวและบรรณาธิการข่าว รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน จากหนังสือพิมพ์ทั้งหมด 14 ฉบับเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อที่ได้พัฒนาขึ้นจากขั้นตอนย่อยที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติเบื้องต้นเพื่อศึกษาตัวแปรภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะการกระจายและการแจกแจงของตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดล การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยใช้สถิติทดสอบ Bartlett's test และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ๆ ละ 400 คน ได้แก่ กลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ ประกอบด้วยผู้สื่อข่าว หัวหน้าข่าวและบรรณาธิการข่าวจากหนังสือพิมพ์ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ ประกอบด้วยอาจารย์ที่สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์และนักศึกษาที่เรียนวิชาด้านหนังสือพิมพ์จากมหาวิทยาลัยรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ ประกอบด้วย ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจจากหน่วยงานราชการและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มประชาชนทั่วไปจาก 4 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคใต้ที่ประกอบด้วยพนักงานบริษัทเอกชน ประกอบธุรกิจส่วนตัวและอาชีพอื่น ๆ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ จำนวน 4 ชุด ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ ชุดที่ 3 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ และ ชุดที่ 4 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มประชาชนทั่วไป ซึ่งแบบสอบถามแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุนาม (One-way MANOVA)

ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ผลการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไปพบว่าแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อครอบคลุม 5 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ของผู้สื่อข่าว 2) ด้านเจตคติของผู้สื่อข่าว 3) ด้านทักษะการทำงานของผู้สื่อข่าว 4) ด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว และ 5) ด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อ การปฏิรูปสื่อ

2.1 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ
ที่ได้จากการสังเคราะห์ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์
เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไป

ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อครอบคลุม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านความรู้ของผู้สื่อข่าว ได้แก่ มีความรู้ในงานข่าวและมีความรู้เชิงบูรณาการ 2) องค์ประกอบด้านเจตคติของผู้สื่อข่าว ได้แก่ มีจิตสำนึกทางวิชาชีพ 3) องค์ประกอบด้านทักษะการทำงานของผู้สื่อข่าว ได้แก่ มีความสามารถในการทำข่าว มีทักษะการสัมภาษณ์ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี มีทักษะในการรายงานข่าว สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีความสามารถในการวางแผนล่วงหน้า และมีทักษะการวิเคราะห์ 4) องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว ได้แก่ มีความใฝ่รู้ มีความอยากรู้อยากเห็น มีความมุ่งมั่นในการค้นหาความจริง มีความอดทน ช่างสังเกต มีความกระตือรือร้น มีความคล่องแคล่วว่องไว มีความกล้า มีความสุภาพอ่อนน้อม มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีการติดตามความคืบหน้าและมีจุมูกไวต่อข่าว และ 5) องค์ประกอบด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว ได้แก่ มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ มีความถูกต้อง มีความเป็นกลาง มีอิสระในการเสนอข่าวและเคารพในสิทธิของแหล่งข่าว

2.2 ผลการพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เฝ้าต่อการปฏิรูปสื่อตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์

ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เฝ้าต่อการปฏิรูปสื่อครอบคลุม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านความรู้เชิงวิชาชีพ ได้แก่ มีความรู้ในงานข่าวและมีความรู้เชิงบูรณาการ 2) องค์ประกอบด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้แก่ มีจิตสำนึกทางวิชาชีพ 3) องค์ประกอบด้านทักษะเชิงวิชาชีพ ได้แก่ มีทักษะในการทำข่าว มีทักษะการสัมภาษณ์ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ มีทักษะการบริหารและรายงานข่าว มีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีความสามารถในการวางแผนล่วงหน้าและมีทักษะการวิเคราะห์ 4) องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว ได้แก่ มีความใฝ่รู้ มีความอยากรู้อยากเห็น มีความมุ่งมั่นในการค้นหาความจริง มีความอดทนต่องานข่าว ช่างสังเกต มีความกระตือรือร้น มีความคล่องแคล่วว่องไว มีความกล้าหาญ มีความสุภาพอ่อนน้อม มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีการติดตามความคืบหน้าและมีความไวในการรับรู้ และ 5) องค์ประกอบด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว ได้แก่ มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ มีความถูกต้อง มีความเป็นกลาง มีอิสระในการเสนอข่าวและเคารพในสิทธิของแหล่งข่าว

2.3 ผลการตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เฝ้าต่อการปฏิรูปสื่อตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์

ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เฝ้าต่อการปฏิรูปสื่อครอบคลุม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านความรู้เชิงวิชาชีพ ได้แก่ มีความรู้ในงานข่าวและมีความรู้เชิงบูรณาการ 2) องค์ประกอบด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้แก่ มีจิตสำนึกทางวิชาชีพ 3) องค์ประกอบด้านทักษะเชิงวิชาชีพ ได้แก่ มีทักษะในการทำข่าว มีทักษะการสัมภาษณ์ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ และมีทักษะการบริหารและรายงานข่าว 4) องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว ได้แก่ มีความใฝ่รู้ มีความอยากรู้อยากเห็น ความมุ่งมั่นและความอดทนต่องานข่าว ช่างสังเกต กระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไวและกล้าหาญ มีความสุภาพอ่อนน้อมและมีมนุษยสัมพันธ์ดีและมีความไวในการเรียนรู้ และ 5) องค์ประกอบด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว ได้แก่ มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์และความถูกต้อง มีความเป็นกลาง อิสระในการเสนอข่าวและเคารพในสิทธิของแหล่งข่าว

2.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เฝ้าต่อการปฏิรูปสื่อ

2.4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรภูมิหลังของกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์พบว่ากลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 54.00) อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 40.80) ส่วนใหญ่ศึกษาระดับปริญญาตรี

(ร้อยละ 85.50) โดยเป็นสาขาที่เกี่ยวข้องกับนิเทศศาสตร์มากที่สุดและได้รับการศึกษา/ผ่านการอบรมเกี่ยวกับงานหนังสือพิมพ์ในช่วงประมาณ 3 ปีที่ผ่านมาจำนวน 1-3 ครั้งมากที่สุด

เมื่อพิจารณาตำแหน่งงานในปัจจุบันโดยกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ที่เป็นผู้อ่านพบว่าส่วนใหญ่ประจำสายข่าวเศรษฐกิจ (ร้อยละ 36.67) มีประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 52.34) ส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในหนังสือพิมพ์ข่าวสด ตำแหน่งหัวหน้าข่าวพบว่าส่วนใหญ่ประจำสายข่าวเศรษฐกิจ (ร้อยละ 53.85) มีประสบการณ์ทำงาน 11-15 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 53.33) ส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ และตำแหน่งบรรณาธิการข่าวพบว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 15 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 54.17) และทำงานอยู่ในหนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก มากที่สุด

2.4.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อพบว่าตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านความรู้เชิงวิชาชีพ (KNOWLEDGE) ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยปานกลางโดยตัวบ่งชี้ที่มีการกระจายสูงสุด คือ มีความรู้เชิงบูรณาการ (KNOW2) และตัวบ่งชี้ที่มีการกระจายน้อยที่สุด คือ มีความรู้ในงานข่าว (KNOW1) ส่วนตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (ATTITUDE) คือ มีจิตสำนึกทางวิชาชีพ (ATTI1) พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูง ในขณะที่ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านทักษะเชิงวิชาชีพ (SKILLS) พบว่ามีค่าเฉลี่ยปานกลางถึงสูงโดยตัวบ่งชี้ที่มีการกระจายสูงสุด คือ มีทักษะการบริหารและรายงานข่าว (SKILL4) และตัวบ่งชี้ที่มีการกระจายน้อยที่สุด คือ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ (SKILL3) สำหรับตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว (PERSONALITY) พบว่าทุกตัวบ่งชี้มีค่าเฉลี่ยสูงโดยตัวบ่งชี้ที่มีการกระจายสูงสุด คือ มีความใฝ่รู้ (PER1) และตัวบ่งชี้ที่มีการกระจายน้อยที่สุด คือ ช่างสังเกต กระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไวและกล้าหาญ (PER3) และตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว (ETHICS) พบว่าทุกตัวบ่งชี้มีค่าเฉลี่ยสูงโดยตัวบ่งชี้ที่มีการกระจายสูงสุด คือ มีความรับผิดชอบ (ETHI1) และตัวบ่งชี้ที่มีการกระจายน้อยที่สุด คือ มีความซื่อสัตย์และความถูกต้อง (ETHI2)

2.4.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อพบว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ($P < 0.01$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.133 ถึง 0.780 คู่ตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ คู่ตัวบ่งชี้ที่มีความเป็นกลาง อิสระในการเสนอข่าวและเคารพสิทธิของแหล่งข่าว (ETHI3) กับตัวบ่งชี้มีความซื่อสัตย์และความถูกต้อง (ETHI2) ส่วนคู่ตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ ตัวบ่งชี้มีความเป็นกลาง อิสระในการเสนอข่าวและเคารพสิทธิของแหล่งข่าว (ETHI3) กับตัวบ่งชี้มีความรู้เชิงบูรณาการ (KNOW2) ค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 22068.092 ($P < 0.000$) แสดงว่าค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญ และค่าดัชนีไกเซอร์-

ไคเซอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ 0.937 แสดงว่าตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันสูงเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

2.4.4 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 24.42 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเข้าใกล้ 1 ($p < 0.985$) ที่องศาอิสระเท่ากับ 26 นั่นคือ ค่าไค-สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 รวมทั้งดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.011 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งพบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 15 ตัวมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ 0.39 ถึง 1.00 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ มีความรู้เชิงบูรณาการ (KNOW2) และตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุด คือ มีทักษะการบริหารและรายงานข่าว (SKILL4)

เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยองค์ประกอบด้านความรู้เชิงวิชาชีพ (KNOWLEDGE) พบว่าตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญในการบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีความรู้เชิงบูรณาการ (KNOW2) มีความรู้ในงานข่าว (KNOW1) องค์ประกอบด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (ATTITUDE) พบว่าตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญในการบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ได้แก่ มีจิตสำนึกทางวิชาชีพ (ATTI1) องค์ประกอบด้านทักษะเชิงวิชาชีพ (SKILLS) พบว่าตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญในการบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีทักษะการสัมภาษณ์ (SKILL2) มีทักษะในการทำข่าว (SKILL1) มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ (SKILL3) และมีทักษะการบริหารและรายงานข่าว (SKILL4) องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว (PERSONALITY) พบว่าตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญในการบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีความไวในการรับรู้ (PER5) ช่างสังเกต กระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไวและกล้าหาญ (PER3) มีความอยากรู้อยากเห็น ความมุ่งมั่นและความอดทนต่องานข่าว (PER2) มีความใฝ่รู้ (PER1) และมีความสุภาพอ่อนน้อมและมนุษยสัมพันธ์ดี (PER4) และองค์ประกอบด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว (ETHICS) พบว่าตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญในการบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ได้แก่ ความเป็นกลาง อิสระในการเสนอข่าวและเคารพในสิทธิของแหล่งข่าว (ETHI3) มีความซื่อสัตย์และความถูกต้อง (ETHI2) และมีความรับผิดชอบ (ETHI1)

ส่วนผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองพบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เชิงวิชาชีพ (KNOWLEDGE) ด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (ATTITUDE) ด้านทักษะเชิงวิชาชีพ (SKILLS) ด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว (PERSONALITY) และด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว (ETHICS) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้าน โดยองค์ประกอบที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว (PERSONALITY) รองลงมา คือ องค์ประกอบด้านทักษะเชิงวิชาชีพ (SKILLS) องค์ประกอบด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว (ETHICS) องค์ประกอบด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (ATTITUDE) และองค์ประกอบด้านความรู้เชิงวิชาชีพ (KNOWLEDGE)

เมื่อนำสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์โมเดลไปใช้ในการสร้างสเกลองค์ประกอบของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ซึ่งเขียนในรูปสมการได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{CHAR_RE} = & 0.09 (\text{KNOW1}) + 0.14 (\text{KNOW2}) + 0.79 (\text{ATTI1}) + \\ & 0.55 (\text{SKILL1}) + 0.28 (\text{SKILL2}) + 0.02 (\text{SKILL3}) + \\ & 0.19 (\text{SKILL4}) + 0.28 (\text{PER1}) + 0.07 (\text{PER2}) + \\ & 0.46 (\text{PER3}) - 0.09 (\text{PER4}) + 0.04 (\text{PER5}) + \\ & 0.16 (\text{ETHI1}) + 0.35 (\text{ETHI2}) + 0.46 (\text{ETHI3}) \end{aligned}$$

ขั้นตอนที่ 3 ผลการศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 67.30) อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 97.00) ส่วนใหญ่ศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 97.30) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับนิเทศศาสตร์มากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา (ร้อยละ 92.25) สังกัดมหาวิทยาลัยเอกชนมากที่สุด นอกจากนั้นพบว่ากลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับข่าวในระดับมาก (ร้อยละ 79.30) และอ่านหนังสือพิมพ์วันละ 1-3 ฉบับมากที่สุด (ร้อยละ 98.50)

ส่วนกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60.30) อยู่ในช่วงอายุ 30-35 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 31.80) ส่วนใหญ่ศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 57.50) ในสาขาวิชาที่ไม่เกี่ยวข้องกับนิเทศศาสตร์มากที่สุด นอกจากนั้นพบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐส่วนใหญ่สังกัดหน่วยงานราชการ (ร้อยละ 52.50) โดยมีความเกี่ยวข้องกับข่าวในระดับมาก (ร้อยละ 50.80) และอ่านหนังสือพิมพ์วันละ 1-3 ฉบับมากที่สุด (ร้อยละ 94.22)

สำหรับกลุ่มประชาชนทั่วไปพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58.30) อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 49.50) ส่วนใหญ่ศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 64.30) ในสาขาวิชาที่ไม่เกี่ยวข้องกับนิเทศศาสตร์มากที่สุด นอกจากนี้พบว่ากลุ่มประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตของภาคเหนือ (ร้อยละ 88.00) ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด (ร้อยละ 65.80) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับข่าวในระดับปานกลาง (ร้อยละ 52.00) และอ่านหนังสือพิมพ์วันละ 1-3 ฉบับมากที่สุด (ร้อยละ 91.88)

3.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อระหว่างกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ กลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มประชาชนทั่วไปพบว่ากลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ กลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มประชาชนทั่วไปมีค่าเฉลี่ยด้านความรู้เชิงวิชาชีพ (KNOWLEDGE) ด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (ATTITUDE) ด้านทักษะเชิงวิชาชีพ (SKILLS) ด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ (PERSONALITY) และด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว (ETHICS) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรหนังสือพิมพ์สามารถนำสารสนเทศในเรื่องของแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการทำงานด้านข่าวขององค์กรหนังสือพิมพ์และทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
2. สถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนทางด้านวารสารศาสตร์หรือนิเทศศาสตร์สามารถนำองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางด้านวารสารศาสตร์ อันจะทำให้ นักศึกษาวารสารศาสตร์สามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการทำงานในฐานะสื่อมวลชนต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นการขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับวิชาการด้านหนังสือพิมพ์โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ซึ่งสอดคล้องกับสภาพของสื่อในปัจจุบันในยุคที่มีการปฏิรูปสื่อ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการวิจัยพบว่าตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดในองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยด้านความรู้เชิงวิชาชีพ (KNOWLEDGE) ได้แก่ มีความรู้เชิงบูรณาการ (KNOW2) องค์กรประกอบด้านเจตคติต่อวิชาชีพ

หนังสือพิมพ์ (ATTITUDE) ได้แก่ มีจิตสำนึกทางวิชาชีพ (ATTI1) องค์ประกอบด้านทักษะเชิงวิชาชีพ (SKILLS) ได้แก่ มีทักษะในการสัมภาษณ์ (SKILLS2) องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว (PERSONALITY) ได้แก่ มีความไวในการรับรู้ (PER5) และองค์ประกอบด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว (ETHICS) ได้แก่ ความเป็นกลาง อิสระในการเสนอข่าวและเคารพในสิทธิของแหล่งข่าว (ETHI3) ซึ่งล้วนเป็นคุณลักษณะทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล ดังนั้นองค์กรหนังสือพิมพ์ควรให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวในลักษณะของการร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์จัดอบรมให้ความรู้ตลอดจนฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าวให้กับผู้สื่อข่าวอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการทำข่าวต่อไป

2. จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้พบว่าองค์ประกอบที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดในการบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยรวม ได้แก่ องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว (PERSONALITY) ซึ่งครอบคลุมในเรื่องที่เกี่ยวกับมีความใฝ่รู้ มีความอยากรู้อยากเห็น ความมุ่งมั่นและความอดทนต่องานข่าว ช่างสังเกต กระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไวและกล้าหาญ ตลอดจนมีความสุภาพอ่อนน้อม และมนุษยสัมพันธ์ดีและมีความไวในการรับรู้ ดังนั้นองค์กรหนังสือพิมพ์ควรให้ความสำคัญกับการฝึกฝนหรือพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่การทำงานด้านข่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อในครั้งนี้เป็นการศึกษาที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ โดยภาพรวม ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ในเรื่องดังกล่าวโดยจำแนกตามสายข่าวที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานของนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์อันจะทำให้ได้ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการทำงานขององค์กรสื่อมากยิ่งขึ้น

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	I
บทคัดย่อ.....	II
Abstract.....	III
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.....	IV
สารบัญ.....	V
สารบัญตาราง.....	VI
แผนภาพ.....	VII
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
สังกัดเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้และการพัฒนาตัวบ่งชี้.....	7
1.1 ความหมายของตัวบ่งชี้.....	7
1.2 ประเภทของตัวบ่งชี้.....	8
1.3 การพัฒนาตัวบ่งชี้.....	9
1.4 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้.....	13
คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์.....	14
ที่มาของการปฏิรูปสื่อหนังสือพิมพ์.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย.....	21
4.1 มโนทัศน์เบื้องต้นของการสังเคราะห์งานวิจัย.....	21
4.2 การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน.....	22
โมเดลลิสร่วมกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
6.1 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์.....	27
6.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความผิดพลาดจากการเสนอข่าวของผู้สื่อข่าว.....	29

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1	การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ.....	31
ขั้นตอนที่ 2	การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ.....	33
ขั้นตอนที่ 3	การศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ.....	40

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1	การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ.....	46
ขั้นตอนที่ 2	การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ.....	60
ตอนที่ 1	ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ.....	60
ตอนที่ 2	ผลการพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์.....	65
ตอนที่ 3	ผลการตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์.....	73
ตอนที่ 4	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์.....	81

ขั้นตอนที่ 3 ผลการศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการ ปฏิรูปสื่อ.....	93
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	93
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อ การปฏิรูปสื่อระหว่างกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ กลุ่ม นักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มประชาชน ทั่วไป.....	95

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย.....	99
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อ ต่อการปฏิรูปสื่อ.....	99
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อ การปฏิรูปสื่อ.....	99
ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อ การปฏิรูปสื่อ.....	103
อภิปรายผลการวิจัย.....	104
ข้อเสนอแนะ.....	107
บรรณานุกรม.....	109
ภาคผนวก	113
ภาคผนวก ก.....	113
ภาคผนวก ข.....	120
ประวัติผู้วิจัย.....	152

สารบัญตาราง

ตารางที่

2.1	ผลการสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ จำแนกตามแหล่งเอกสาร.....	19
3.1	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	30
3.2	โครงสร้างและจำนวนข้อแบบสอบถามคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อจำแนกตามรายชื่อ.....	36
3.3	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อจำแนกตามคุณลักษณะที่มุ่งวัด.....	37
3.4	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและอัตราการตอบกลับ ของกลุ่มนักวิชาชีพหนังสือพิมพ์.....	39
3.5	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและอัตราการตอบกลับ ของกลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์จำแนกตามสังกัดมหาวิทยาลัย.....	43
3.6	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและอัตราการตอบกลับ ของกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐจำแนกตามสังกัดหน่วยงาน.....	43
3.7	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและอัตราการตอบกลับ ของกลุ่มประชาชนทั่วไปจำแนกตามภาค.....	44
4.1	ผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้าน หนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ.....	46
4.2	องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อ การปฏิรูปสื่อ.....	61
4.3	องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อ การปฏิรูปสื่อที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชา ด้านหนังสือพิมพ์.....	66
4.4	องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อ การปฏิรูปสื่อที่ผ่านการตรวจสอบและยืนยันของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพ ในองค์กรหนังสือพิมพ์.....	73
4.5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์จำแนกตาม ตัวแปรภูมิหลัง.....	83
4.6	ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อ การปฏิรูปสื่อ.....	86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เฝ้าต่อการปฏิรูปสื่อ.....	88
4.8	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้คุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เฝ้าต่อการปฏิรูปสื่อ.....	91
4.9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง.....	94
4.10	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เฝ้าต่อการปฏิรูปสื่อระหว่างกลุ่มที่แตกต่างกัน....	96

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
4.1	กรอบแนวคิดโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ.....	80
4.2	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ.....	92

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในกระบวนการทำงานด้านข่าวขององค์กรหนังสือพิมพ์กล่าวได้ว่าบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคมอย่างมากในการทำหน้าที่เสาะแสวงหา รวบรวม คัดเลือก กลั่นกรองข่าวสารต่างๆ คือ “ผู้สื่อข่าว” ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันต่างๆ ที่เข้าสู่การรับรู้ของประชาชนในรูปแบบข่าวนั้นต้องผ่านการนำเสนอโดยผู้สื่อข่าวซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดสถานการณ์มากที่สุด (กวี จงกิจถาวร และสุรัชย์ ชูผกา, 2547) เพราะฉะนั้นในกระบวนการทำงานขององค์กรหนังสือพิมพ์หากขาดผู้สื่อข่าวก็จะมีข้อมูลข่าวสารหรือวัตถุดิบที่นำมาผลิตเป็นข่าวออกมาได้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญมากที่สุดในการจัดทำหนังสือพิมพ์ คือ “ผู้สื่อข่าว” และถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของหนังสือพิมพ์

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ที่สะท้อนถึงคุณภาพของผู้สื่อข่าวพบว่าหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอข่าวในลักษณะที่ก่อให้เกิดผลกระทบกับบุคคลในสังคม ดังปรากฏในผลการวิจัยของอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ (2542) เกี่ยวกับปัจจัยในการเสนอข่าวสาร ผิดพลาดและการยอมรับของหนังสือพิมพ์พบว่าลักษณะความผิดพลาดในการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์มี 3 ประเภท คือ ความผิดพลาดจากการใช้ภาษา ความผิดพลาดจากการตีความหรือหยิบประเด็นข่าวและความผิดพลาดจากการอ้างอิงแหล่งข่าวหรือข้อมูลโดยที่นักข่าวถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดความผิดพลาด

ในขณะที่นพวรรณ บุษหมั่น (2545) ศึกษาเกี่ยวกับคติหมิ่นประมาทกับปัญหาในกระบวนการทำข่าวของหนังสือพิมพ์ซึ่งผลการวิจัยพบว่าลักษณะความผิดฐานหมิ่นประมาทที่ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์ ได้แก่ การเสนอเนื้อหาผิดไปจากข้อเท็จจริงและการเสนอความเห็นโดยมิชอบซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดลักษณะความผิดดังกล่าว ได้แก่ การใช้แหล่งข่าว การนำเสนอข่าวไปล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์และการตีความและสรุปความประเด็นข่าว โดยในส่วนของการกระบวนการทำข่าวของหนังสือพิมพ์พบประเด็นสำคัญว่านักหนังสือพิมพ์ขาดความตระหนักและใส่ใจต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าว

นอกจากนั้นแล้วจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ “สื่อมวลชนในสายตาประชาชน” โดยหนังสือพิมพ์มติชน (วรพล พรหมกบุตร, 2537 อ้างถึงใน จุฬาพิชมณีนวศ์, 2539) ระบุว่าหนังสือพิมพ์ควรมีการปรับปรุงตนเองมากที่สุดในด้านการรายงานสิ่งต่าง ๆ ให้ตรงข้อเท็จจริง (ร้อยละ 39.50) รองลงมา คือ การให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย (ร้อยละ 24.40) และการเน้นนำเสนอข้อมูลมากกว่าความเห็น (ร้อยละ 20.70) เช่นเดียวกับผล

การวิเคราะห์จดหมายจากประชาชนในโครงการจดหมายจากประชาชนซึ่งจัดขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่พอใจการเสนอเนื้อหาสาระของหนังสือพิมพ์มากที่สุดเพราะเนื้อหาที่นำเสนอเป็นไปในเชิงทำลายมากกว่าสร้างสรรค์ ไม่ได้ให้ข่าวสารที่เกี่ยวข้อง มีประโยชน์ ถูกถ้วนตามหน้าที่ คำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าหน้าที่อันพึงปฏิบัติต่อสาธารณะ (สุกัญญา สดบรรทัด, 2539) รวมทั้งการได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงจากนักการเมืองว่าผู้สื่อข่าวด้อยคุณภาพ ทำข่าวโดยไม่ทำการบ้าน ไม่มีวิจารณญาณ ชอบสร้างกระแสทำให้ประเทศชาติเสียหาย

จากสภาพปัญหาดังที่กล่าวข้างต้นย่อมแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของผู้สื่อข่าวประกอบกับบริบทของสังคมไทยที่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับประชาชน พ.ศ. 2540 ที่วางบทบัญญัติที่สำคัญเกี่ยวกับเสรีภาพของสื่อมวลชนไว้ 2 มาตรา คือ มาตรา 39 เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนโดยระบุว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาและการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้เว้น แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงแห่งรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ เพื่อลดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้จะกระทำมิได้”

มาตรา 41 เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่ระบุว่า “พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ”

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับประชาชน พ.ศ. 2540 ได้ถูกฉีกไปภายหลังมีการยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549 ก็ยังให้ความสำคัญคุ้มครองในเรื่องสิทธิเสรีภาพโดยมาตรา 3 ที่ระบุไว้ว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้วย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้” รวมทั้งการที่หนังสือพิมพ์มีการรวมตัวกันประกาศตั้งสภาการหนังสือพิมพ์

แห่งชาติ เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 เพื่อปฏิรูปการจัดระเบียบควบคุมกันเองของหนังสือพิมพ์

ดังนั้นการที่หนังสือพิมพ์จะทำหน้าที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ กระบวนการทำข่าวของหนังสือพิมพ์ย่อมจะต้องอาศัยผู้สื่อข่าวที่มีคุณลักษณะเฉพาะซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อกระบวนการทำข่าวขององค์กรหนังสือพิมพ์อันจะนำมาสู่คุณภาพของหนังสือพิมพ์โดยรวม จึงทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความจำเป็นในการศึกษาวิจัยด้วย “การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ” ว่าผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ควรมีลักษณะอะไรที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ โดยผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ได้สารสนเทศที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดนโยบายการดำเนินงานขององค์กรหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้สื่อข่าวให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับการปฏิรูปสื่อต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยมีวัตถุประสงค์ย่อยในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษา ค้นคว้าและกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ
2. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยตัวบ่งชี้ครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน คือ ด้านความรู้เชิงวิชาชีพ ด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ด้านทักษะเชิงวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าวและด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว โดยองค์ประกอบหลักในแต่ละด้านมีองค์ประกอบย่อยดังนี้

1.1 ด้านความรู้เชิงวิชาชีพ มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 2 องค์ประกอบ ได้แก่ มีความรู้ในงานข่าวและมีความรู้เชิงบูรณาการ

1.2 ด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 1 องค์ประกอบ ได้แก่ มีจิตสำนึกทางวิชาชีพ

1.3 ด้านทักษะเชิงวิชาชีพ มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ มีทักษะในการทำข่าว มีทักษะการสัมภาษณ์ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ และมีทักษะการบริหารและรายงานข่าว

1.4 ด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ มีความใฝ่รู้ มีความอยากรู้อยากเห็น ความมุ่งมั่นและความอดทนต่องานข่าว ช่างสังเกต กระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไวและกล้าหาญ มีความสุภาพอ่อนน้อมและมนุษยสัมพันธ์ดีและมีความไวในการรับรู้

1.5 ด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์และความถูกต้อง มีความเป็นกลาง อิสระในการเสนอข่าวและเคารพในสิทธิของแหล่งข่าว

2. โมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นโมเดลแสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural Relationship Model) แบบมีตัวแปรแฝงในลักษณะของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis)

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การปฏิรูปสื่อ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาในเชิงโครงสร้าง เนื้อหาและรูปแบบปฏิบัติงานข่าวในสื่อหนังสือพิมพ์ซึ่งในที่นี้มุ่งเน้นที่การพัฒนาคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวที่จะช่วยให้การทำงานข่าวในองค์กรหนังสือพิมพ์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ หมายถึง คุณลักษณะทั้งภายในและภายนอกของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำข่าวที่จะช่วยให้การทำงานข่าวในองค์กรหนังสือพิมพ์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความรู้เชิงวิชาชีพ หมายถึง ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการทำงานด้านข่าว ซึ่งในที่นี้ครอบคลุมทั้งความรู้ในงานข่าวและความรู้เชิงบูรณาการ

ความรู้ในงานข่าว หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข่าวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำข่าวตลอดจนความรู้ในเรื่องของเทคนิคการเขียนข่าวและแหล่งข่าว

ความรู้เชิงบูรณาการ หมายถึง ความรู้ในเชิงโครงสร้างทั้งในระดับชุมชนและระดับสังคมที่ครอบคลุมด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่ผู้สื่อข่าวสามารถมองเห็นถึงความเชื่อมโยงได้

เจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกทั้งด้านดีและไม่ดีของผู้สื่อข่าวมีต่อกระบวนการทำงานด้านข่าว

จิตสำนึกทางวิชาชีพ หมายถึง ความยึดมั่น ความสำนึกหรือความทุ่มเทต่อการทำงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานด้านข่าวของผู้สื่อข่าว

ทักษะเชิงวิชาชีพ หมายถึง ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้สื่อข่าวซึ่งในที่นี้ครอบคลุมทักษะในการทำข่าว ทักษะการสัมภาษณ์ ทักษะการใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและสารสนเทศตลอดจนทักษะการบริหารและรายงานข่าว

ทักษะในการทำข่าว หมายถึง ความสามารถในการแสวงหา รวบรวม จัดจำแนก และแยกแยะข้อมูลข่าวสารได้รอบด้าน รวดเร็วและถูกต้องรวมทั้งความสามารถในการคิด ประเด็นแง่มุมข่าวที่เฉียบคมแตกต่างจากบุคคลอื่น

ทักษะการสัมภาษณ์ หมายถึง ความสามารถในการซักถามประเด็นข่าวได้อย่าง ลึกซึ้งทำให้ได้ข้อมูลข่าวที่รอบด้าน

ทักษะในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำข่าวเพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อสามารถประสานงานกับบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำข่าว

ทักษะการบริหารและรายงานข่าว หมายถึง ความสามารถในการกำหนดยุทธวิธีใน การวางแผนการทำงานล่วงหน้าและสามารถใช้ภาษาในการรายงานข่าวได้เหมาะสมและถูกต้อง กับสถานการณ์หรือบุคคลในข่าว

บุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว หมายถึง ลักษณะท่าทีของผู้สื่อข่าวที่แสดงออกต่อบุคคล สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข่าวซึ่งในที่นี้ครอบคลุมความใฝ่รู้ ความ ออยากรู้อยากเห็น ความมุ่งมั่นและความอดทนต่องานข่าว ช่างสังเกต กระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไวและกล้าหาญ ความสุภาพอ่อนน้อมและมนุษยสัมพันธ์ดีและความไวในการ รับรู้

ความใฝ่รู้ หมายถึง การขวนขวายหาความรู้ต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง กับ สายงานข่าวของตนเอง

ความอยากรู้อยากเห็น ความมุ่งมั่นและความอดทนต่องานข่าว หมายถึง ความ สนใจและมุ่งมั่นในการค้นหาและเจาะลึกข้อมูลต่าง ๆ เพื่อมานำเสนอต่อผู้อ่านและพร้อมที่จะ อดทนกับสภาพแวดล้อมตลอดจนประเด็นข่าวที่ซับซ้อนและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับข่าว

ช่างสังเกต กระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไวและกล้าหาญ หมายถึง การเป็นผู้ที่ ชอบสังเกตเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวและพร้อมที่จะเข้าไปติดตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในทันทีตลอดจนกล้าที่จะขุดคุ้ยเพื่อนำเสนอข้อเท็จจริงให้กับผู้อ่านได้รับรู้

ความสุภาพอ่อนน้อมและมนุษยสัมพันธ์ดี หมายถึง การมีกิริยามารยาทที่สุภาพ อ่อนน้อมตลอดจนสามารถสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับ กระบวนการทำข่าวของผู้สื่อข่าว

ความไวในการรับรู้ หมายถึง การรู้เท่าทันในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและแยกแยะ เงื่อนไขที่แอบแฝงอยู่ในข้อเท็จจริงได้

จริยธรรมของผู้สื่อข่าว หมายถึง หลักประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องดีงามในการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าวซึ่งในที่นี้ครอบคลุมความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์และความถูกต้องและความเป็นกลาง อิสระในการเสนอข่าวและเคารพในสิทธิของแหล่งข่าว

ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวที่คำนึงถึงข่าวที่นำเสนอโดยไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อบุคคลในข่าว

ความซื่อสัตย์และความถูกต้อง หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวโดยไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์ต่าง ๆ โดยรายงานข่าวที่อยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องครบถ้วนในการเสนอข่าว

ความเป็นกลาง อิสระในการเสนอข่าวและเคารพในสิทธิของแหล่งข่าว หมายถึง การไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในการรายงานข่าวตลอดจนไม่ตกเป็นเครื่องมือของแหล่งข่าวและเคารพในสิทธิของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข่าว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ในทางปฏิบัติ

ทำให้ได้ตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งทราบถึงตัวบ่งชี้ที่สำคัญของแต่ละองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำเสนอสารสนเทศที่ได้จากตัวบ่งชี้ไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการทำงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนต่อไป

2. ประโยชน์ในทางวิชาการด้านหนังสือพิมพ์

ทำให้ได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาการด้านหนังสือพิมพ์

3. ประโยชน์ต่อองค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์

องค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์สามารถนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากตัวบ่งชี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวอันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานในแวดวงหนังสือพิมพ์ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอสาระที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 6 ตอน ตอนที่ 1 สังกัปเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้และการพัฒนาตัวบ่งชี้ ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ตอนที่ 3 ที่มาของการปฏิรูปสื่อหนังสือพิมพ์ ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย ตอนที่ 5 โมเดลลิสรелกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ และตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยรายละเอียดของแต่ละตอนมีดังนี้

ตอนที่ 1 สังกัปเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้และการพัฒนาตัวบ่งชี้

เนื้อหาสาระในตอนนี้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 หัวข้อย่อย ได้แก่ ความหมายของตัวบ่งชี้ ประเภทของตัวบ่งชี้ การพัฒนาตัวบ่งชี้และการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของตัวบ่งชี้

คำว่า “ตัวบ่งชี้” (Indicator) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน in = in, to+dicare = declare, point out หรือ indicare = to point out, to indicate (Webster’s New Twentieth Century Dictionary Of English Languages: Unabridged, 1983; Webster’s Ninth New Collegiate Dictionary, 1991 อ้างถึงใน สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) โดยมีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันดังนี้ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2541) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า หมายถึง ตัวแปรประกอบหรือองค์ประกอบที่มีค่าแสดงถึงลักษณะหรือปริมาณของสภาพที่ต้องการศึกษา ณ ช่วงเวลาหนึ่ง ค่าของตัวบ่งชี้แสดง/ระบุ/บ่งบอกถึงสภาพที่ต้องการศึกษา เป็นองค์รวมอย่างกว้างๆ แต่มีความชัดเจนเพียงพอที่จะใช้ในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อประเมินสภาพที่ต้องการศึกษาได้และใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลาที่ต่างกันเพื่อให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพที่ต้องการศึกษาได้ วรณิ แกมเกตุ (2545) ให้ความหมายว่า หมายถึง สารสนเทศหรือค่าที่สังเกตได้เชิงปริมาณหรือเป็นสารสนเทศเชิงคุณภาพซึ่งใช้บ่งบอกสถานะของสิ่งที่มุ่งวัดหรือสะท้อนลักษณะรวมทั้งปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานอย่างกว้างๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ศิริชัย กาญจนวาสี (2545) ให้ความหมายว่า หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปรหรือค่าที่สังเกตได้ซึ่งใช้บ่งบอกสถานภาพหรือสะท้อนลักษณะการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง อัญชลี คนหมั่น (2546) ให้ความหมายว่า หมายถึง สารสนเทศที่บ่งบอกสถานะอย่างใดอย่างหนึ่งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพโดยการนำตัวแปรหรือข้อเท็จจริงมาสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดคุณค่าซึ่งสามารถที่จะชี้ให้เห็นถึงสภาพการณ์การดำเนินงานที่ต้องการ

ศึกษาเมื่อเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ตั้งไว้ ขณะที่ Oxford Dictionary (cited in Johnstone, 1981) ให้ความหมายว่า หมายถึง สิ่งที่บ่งชี้หรือบอกทิศทางไปที่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง Webster's Dictionary (cited in Johnstone, 1981) ให้ความหมายว่า หมายถึง สิ่งที่บอกหรือชี้ให้เห็นถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ค่อนข้างแม่นยำไม่มากก็น้อย Johnstone (1981) ให้ความหมายว่า หมายถึง สารสนเทศที่บ่งบอกปริมาณเชิงสัมพันธ์หรือสภาวะของสิ่งที่มุ่งวัด ณ ช่วงใดช่วงหนึ่งของเวลาหรือเหตุการณ์ ตัวบ่งชี้จะบ่งบอกให้เห็นถึงวิธีการหรือแนวทางที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งโดยไม่จำเป็นต้องบ่งบอกสภาวะที่เจาะจงหรือชัดเจน แต่จะบ่งชี้หรือสะท้อนภาพของสภาวะหรือเหตุการณ์ที่เราสนใจเข้าไปตรวจสอบอย่างกว้างๆ หรือให้ภาพเชิงสรุปโดยทั่วไปซึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงต่อไปได้อีกในอนาคต Burstein, Oakes and Guiton (1992) ให้ความหมายว่า หมายถึง ค่าสถิติที่ให้สารสนเทศเกี่ยวกับสถานภาพคุณภาพและผลการดำเนินงานของระบบการศึกษาซึ่งอาจเป็นค่าสถิติตัวเดียวหรือหลายตัวประกอบกันซึ่งจะต้องมีมาตรฐานในการสร้างที่สามารถให้สารสนเทศที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องการจะวัด

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า “ตัวบ่งชี้” หมายถึง สารสนเทศในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพที่ใช้บ่งบอกสภาวะของสิ่งที่ต้องการศึกษาในลักษณะที่เป็นองค์รวมอย่างกว้างๆ หรือให้ภาพเชิงสรุปโดยทั่วไปในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเมื่อเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ตั้งไว้

1.2 ประเภทของตัวบ่งชี้

Johnstone (1981) จำแนกประเภทของตัวบ่งชี้ออกเป็น 5 ประเภทตามเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

1. การจำแนกตามวิธีการสร้างตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.1 ตัวบ่งชี้ตัวแทน (representative indicators) เป็นตัวบ่งชี้ตัวแปรเดียวที่ใช้บ่งบอกสภาวะของสิ่งที่ศึกษา

1.2 ตัวบ่งชี้เดี่ยว (disaggregative indicators) เป็นตัวบ่งชี้ย่อยที่อาศัยการนิยามของแต่ละตัวแปรเพื่ออธิบายแต่ละส่วนหรือแต่ละองค์ประกอบของระบบโดยที่ตัวบ่งชี้ย่อยแต่ละตัวเป็นอิสระต่อกันและบ่งชี้สภาวะของสิ่งที่ต้องการศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว

1.3 ตัวบ่งชีรรวม (composite indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่เกิดจากการรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสภาวะหรือคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษาหลายๆตัวเข้าด้วยกันเพื่อบ่งบอกสภาวะของสิ่งที่ศึกษา

2. การจำแนกตามการแปลความหมาย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

2.1 ตัวบ่งชี้อิงกลุ่ม (norm-referenced comparison) เป็นตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายเทียบกับกลุ่ม

2.2 ตัวบ่งชี้อิงตน (self-referenced comparison) เป็นตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายเทียบกับสภาพเดิม ณ ช่วงเวลาที่ต่างกัน

2.3 ตัวบ่งชี้อิงเกณฑ์ (criterion-referenced comparison) เป็นตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. การจำแนกตามลักษณะค่าการวัด แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

3.1 ตัวบ่งชี้สมบูรณ์ (absolute measurement) เป็นตัวบ่งชี้ที่ค่าการวัดบอกปริมาณที่แท้จริง

3.2 ตัวบ่งชี้อัตราส่วน (ratio measurement) หรือตัวบ่งชี้สัมพัทธ์ (relative measurement) เป็นตัวบ่งชี้ที่ค่าการวัดเป็นปริมาณเทียบเคียงกับค่าอื่น

4. การจำแนกตามช่วงเวลา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

4.1 ตัวบ่งชี้สต็อก (measurement of stocks) เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงค่าจำนวนที่แน่นอนในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

4.2 ตัวบ่งชี้การเคลื่อนไหว (measurement of flows) เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงค่าที่เปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา

5. การจำแนกตามระดับการวัด แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

5.1 ตัวบ่งชี้ที่วัดระดับภาพรวม (measurement of overall level or non-distributive indicator) เป็นตัวบ่งชี้ที่บอกลักษณะค่ากลาง เช่น ค่าร้อยละ

5.2 ตัวบ่งชี้ที่วัดการกระจาย (measurement of distribution) เป็นตัวบ่งชี้ที่บอกลักษณะการกระจายของข้อมูล

ดังนั้นสรุปได้ว่าตัวบ่งชี้สามารถแบ่งออกได้หลายประเภทขึ้นกับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกตัวบ่งชี้ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นที่ตัวบ่งชี้รวมเนื่องจากตัวบ่งชี้ที่ศึกษานั้นเป็นตัวบ่งชี้ที่เกิดจากการรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์เพื่ออธิบายถึงคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

1.3 การพัฒนาตัวบ่งชี้

Johnstone (1981) กล่าวถึงการพัฒนาตัวบ่งชี้ว่าผู้พัฒนาจะต้องคำนึงถึงการตัดสินใจใน 4 ประเด็นหลักที่สำคัญ คือ

1. การนิยามตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรก คือ การกำหนดกรอบความคิดหรือการสร้างสัณฐาน (conceptualization) ซึ่งเป็นการให้ความหมายคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการจะบ่งชี้ในรูปของรูปแบบหรือโมเดลแนวคิด (conceptual model) ของสิ่งที่ต้องการบ่งชี้ว่ามีส่วนประกอบแยกย่อยเป็นกิมิตีและแต่ละมิติประกอบด้วยสัณฐานอะไรบ้าง ส่วนที่ 2 คือ การพัฒนาตัวแปรส่วนประกอบหรือตัวแปรย่อย (development of component measures) และการสร้างและการกำหนดมาตร (construction and scaling) ซึ่งเป็นการกำหนดนิยามปฏิบัติการตัวแปรย่อยตามโมเดลแนวคิดและการกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อย

เข้าเป็นตัวบ่งชี้ โดยจากการนิยามตัวบ่งชี้จะได้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้าง (structural relationship model) ของตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นโครงสร้างที่อธิบายว่าตัวบ่งชี้ประกอบด้วยตัวแปรย่อยอะไร ตัวแปรย่อยมีความสัมพันธ์กับตัวบ่งชี้อย่างไร และตัวแปรย่อยแต่ละตัวมีน้ำหนักความสำคัญต่อตัวบ่งชี้ต่างกันอย่างไร (Burststein, Oakes and Guiton, 1992 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2541)

ในการกำหนดนิยามตัวบ่งชี้สามารถแบ่งออกเป็น 3 วิธีหลัก ได้แก่ 1) การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยอาศัยการนิยามเชิงปฏิบัติ (pragmatic definition of an indicator) เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยการเลือกตัวแปรจากตัวแปรที่มีอยู่จำนวนหนึ่งหรือรวมตัวแปรที่มีอยู่จำนวนหนึ่งเข้าด้วยกันตามการตัดสินใจของผู้พัฒนาซึ่งขึ้นอยู่กับเจตคติ (และอคติ) ของแต่ละบุคคลในการคัดเลือกตัวแปร ถือเป็นวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่มีจุดอ่อนมาก 2) การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยอาศัยการนิยามเชิงทฤษฎี (theoretical definition of an indicator) เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยการจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับภาวะหรือคุณลักษณะที่สนใจและจัดลำดับหรือกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรเหล่านั้นโดยอาศัยเหตุผลหรือพื้นฐานทางทฤษฎีเป็นหลักเพื่อสังเคราะห์ตัวแปรขึ้นเป็นตัวบ่งชี้ และ 3) การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยอาศัยการนิยามเชิงประจักษ์ (empirical definition of an indicator) เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่นิยมใช้มากที่สุดโดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ที่นำมาวิเคราะห์แล้วจัดกลุ่มความสัมพันธ์ของตัวแปรและกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรเหล่านั้นโดยใช้วิธีการทางสถิติเป็นหลัก เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เป็นต้น

2. การคัดเลือกตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของสิ่งที่มุ่งศึกษา โดยนำตัวแปรสำคัญที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมารวมกันสร้างเป็นตัวบ่งชี้ด้วยการระบุคุณลักษณะของสิ่งที่มุ่งศึกษาอย่างชัดเจนโดยอาศัยเอกสาร ข้อเสนอเชิงทฤษฎีหรือฉันทามติจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นนั้นมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของสิ่งที่มุ่งศึกษามากที่สุด ดังนั้นควรหลีกเลี่ยงการใช้ตัวแปรจำนวนมากที่มุ่งวัดคุณลักษณะเดียวกันและตัวแปรที่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด เพราะอาจทำให้มิติของสิ่งที่มุ่งศึกษาที่มีความซับซ้อนและยากในการแปลความหมาย เพราะฉะนั้น ถ้าตัวแปรใดมีความสัมพันธ์กันสูงและมุ่งวัดในสิ่งเดียวกันควรเลือกใช้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งที่ไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัดเพื่อไม่ให้เกิดความยุ่งยากในการแปลความหมาย

3. กำหนดวิธีการรวมตัวแปร แบ่งออกเป็น 2 วิธี ได้แก่

3.1 การรวมตัวแปรด้วยวิธีการบวก (additive) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระบบตั้งแต่ 2 ระบบขึ้นไปว่าในเรื่องที่มุ่งศึกษานั้นแตกต่างกันกี่หน่วย วิธีการนี้มีข้อตกลงเบื้องต้นว่าตัวแปรแต่ละตัวสามารถแทนหรือชดเชยได้ด้วยตัวแปรอีกตัวหนึ่งซึ่งทำให้ค่าของตัวบ่งชี้ไม่เปลี่ยนแปลงไป เช่น กรณีที่ 1 $V_1 = 20$, $V_2 = 20$ จะมีผลเท่ากับกรณีที่ 2 เมื่อ $V_1 = 5$, $V_2 = 35$ ตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นจากการรวมตัวแปรองค์ประกอบ v_1 และ V_2 แสดงได้ดังสมการ

$$I = V_1 + v_2$$

เมื่อ	I	คือ	ตัวบ่งชี้
	V_1	คือ	ค่าของตัวแปรที่ 1
	V_2	คือ	ค่าของตัวแปรที่ 2

ในการรวมตัวแปรด้วยวิธีการบวกมักนิยมเสนอค่าของตัวบ่งชี้ด้วยการหาค่าเฉลี่ย
 มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ของตัวแปรองค์ประกอบซึ่งเป็นการรวมตัวแปรโดยให้
 ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ทำหน้าที่กำหนดน้ำหนักของตัวแปร ดังสมการ

ในกรณีที่ตัวแปรมีค่าน้ำหนักเท่ากัน

$$I = \frac{V_1 + V_2 + V_3 + \dots + V_n}{n}$$

ในกรณีที่ตัวแปรมีค่าน้ำหนักต่างกัน

$$I = \frac{W_1 V_1 + W_2 V_2 + W_3 V_3 + \dots + W_n V_n}{W_i}$$

เมื่อ	n	คือ	จำนวนตัวแปร
	W_i	คือ	น้ำหนักที่ให้แกตัวแปร V ที่ i

อย่างไรก็ตามการเสนอค่าของตัวบ่งชี้จากอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วนำมาจัดกลุ่ม
 ตัวแปรโดยใช้หลักเกณฑ์ทางสถิติเนื่องจากไม่สามารถกำหนดน้ำหนักล่วงหน้าได้ จึงต้องใช้วิธี
 ทางสถิติเพื่อกำหนดน้ำหนักให้ตัวแปรแต่ละตัว (ศักดิ์ชาย เพชรช่วย, 2541) เช่น การ
 วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) แสดงได้ดังสมการ

$$I = W_1 Z_1 + W_2 Z_2 + W_3 Z_3 + \dots + W_n Z_n$$

เมื่อ	I	คือ	ตัวบ่งชี้รวม
	W	คือ	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปร
	Z	คือ	คะแนนมาตรฐานของตัวแปร โดยที่ $Z = (x - \bar{X})/S.D.$

3.2 การรวมตัวแปรแบบทวีคูณ (multiplicative) มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการ
 เปรียบเทียบระบบตั้งแต่ 2 ระบบขึ้นไปว่าระบบหนึ่งมีค่าตัวบ่งชี้สูงกว่าอีกระบบหนึ่งอยู่ที่เท่า
 หรือคิดเห็นร้อยละเท่าไร วิธีการนี้มีข้อดกมลเบื้องต้นว่าค่าตัวแปรแต่ละตัวไม่สามารถทดแทน
 หรือชดเชยกันได้ กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจะมีค่าสูงได้ต่อเมื่อตัวแปรองค์ประกอบทุกตัวมี
 ค่าสูงทั้งหมดและตัวแปรองค์ประกอบแต่ละตัวจะต้องเสริมซึ่งกันและกันจึงจะส่งผลต่อค่าตัวบ่งชี้

เช่น ตัวบ่งชี้ในกรณีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 400 ซึ่งมาจาก 20×20 ส่วนกรณีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 175 ซึ่งมาจาก 5×35 แสดงว่าค่า V_1 ซึ่งมีค่าต่ำในกรณีที่ 2 ไม่สามารถทดแทนได้ด้วยค่า V_2 ซึ่งมีค่าสูงได้ ตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นจากการรวมแบบทวีคูณของตัวแปร V_1 และ V_2 แสดงได้ดังสมการ

$$I = V_1 \times V_2$$

เมื่อ	I	คือ	ตัวบ่งชี้
	V_1	คือ	ค่าของตัวแปรที่ 1
	V_2	คือ	ค่าของตัวแปรที่ 2

การรวมตัวแปรแบบทวีคูณมักจะนิยมเสนอค่าตัวบ่งชี้ด้วยการหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (geometric mean) ของตัวแปร ดังสมการ

ในกรณีที่ตัวแปรแต่ละตัวมีค่าน้ำหนักเท่ากัน

$$I = (V_1 \times V_2 \times V_3 \times \dots \times V_n)^{1/n}$$

ในกรณีที่ตัวแปรมีค่าน้ำหนักต่างกัน

$$I = (V_1^{w_1} \times V_2^{w_2} \times V_3^{w_3} \times \dots \times V_n^{w_n})^{1/n}$$

4. การกำหนดค่าน้ำหนักของตัวแปร แบ่งออกเป็น 3 วิธี ได้แก่

4.1 การตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ (expert judgement) โดยให้สมาชิกแต่ละคนเสนอค่าน้ำหนักของตัวแปรแล้วพิจารณาหาข้อยุติด้วยการใช้ค่าเฉลี่ยหรืออภิปรายลงความเห็นร่วมกัน หรืออาจใช้แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบดูค่าร้อยละที่ผู้ตอบเห็นด้วยกับน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรที่รวมอยู่ในองค์ประกอบ นอกจากนี้อาจใช้วิธีการที่เป็นเป็นระบบมากขึ้น เช่น การใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เพื่อสำรวจหาฉันทามติจากกลุ่มคนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นพิเศษแล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าน้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวแปรต่อไป

4.2 การพิจารณาจากเวลา (time taken) หรือค่าใช้จ่าย (cost) กล่าวคือ ถ้าใช้เวลาหรือค่าใช้จ่ายในการกระทำบางสิ่งบางอย่างกับตัวแปรหนึ่งมากกว่าอีกตัวแปรหนึ่ง ตัวแปรนั้นควรจะถูกกำหนดน้ำหนักความสำคัญมากกว่า (หรือน้อยกว่า) อีกตัวแปรหนึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของสิ่งที่มุ่งศึกษา

4.3 การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (empirical data) เป็นการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปร เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์

คาโนนิคอล (Canonical Correlation Analysis) หรือการวิเคราะห์จำแนก (Discriminant Analysis) เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการเลือกใช้วิธีการใดในการกำหนดค่าน้ำหนักของตัวแปรขึ้นกับธรรมชาติของตัวบ่งชี้ที่จะพัฒนาขึ้นตลอดจนธรรมชาติของตัวแปรที่จะนำมาใช้พัฒนาตัวบ่งชี้ แต่ในทางปฏิบัติมักใช้ทั้งหลักการเชิงทฤษฎีและการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กันไปโดยในขั้นการวางแผนรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้จะใช้หลักการเชิงทฤษฎีในการระบุคุณลักษณะของสิ่งที่มุ่งศึกษาและการคัดเลือกตัวแปรที่สามารถใช้วัดแต่ละคุณลักษณะ หลังจากได้ข้อมูลมาแล้วจะทำการวิเคราะห์โดยใช้หลักการทางสถิติเพื่อกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรที่นำมาใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้

1.4 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้

ศักดิ์ชัย เพชรช่วย (2541) กล่าวถึงการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้จะนำไปใช้ว่าประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ภายใต้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีซึ่งถือว่ามีความสำคัญมากเพราะหากการพัฒนาตัวบ่งชี้เริ่มต้นจากกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ขาดคุณภาพแล้วไม่ว่าจะใช้เทคนิควิธีการทางสถิติที่ดีอย่างไรผลที่ได้จากการพัฒนาก็คงมด้อยคุณภาพไปด้วย
2. การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ด้วยวิธีการทางสถิติ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญน้อยกว่าเพราะเป็นเพียงการนำข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้มาสนับสนุนคุณภาพของตัวบ่งชี้เท่านั้น

จากหลักการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่กล่าวข้างต้นสามารถดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในแต่ละขั้นตอนดังนี้ (วรณี แกมเกตุ, 2545)

1. การตรวจสอบคุณภาพของตัวแปรและการคัดเลือกตัวแปร โดยผู้พัฒนาตัวบ่งชี้จะต้องมีกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ชัดเจน มีความครอบคลุมในการวัดตัวแปรและความเป็นตัวแทนของตัวแปร มีนิยามเชิงปฏิบัติการที่ถูกต้องสอดคล้องกับเป้าหมายในการนำตัวบ่งชี้ไปใช้ประโยชน์ รวมถึงลักษณะ ประเภท ระดับการวัด กรอบแนวคิดในการเลือกตัวแปรและการสร้างโมเดลหรือการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและได้ตัวบ่งชี้ที่มีความตรงภายใน (Internal validity) มากขึ้น
2. การตรวจสอบคุณภาพในการรวมตัวแปร เนื่องจากวิธีการในการรวมหรือสังเคราะห์ตัวแปรมีอยู่หลายวิธีซึ่งแต่ละวิธีมีเงื่อนไขและความเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน
3. การตรวจสอบคุณภาพในเรื่องการกำหนดค่าน้ำหนักของตัวแปรโดยควรเลือกวิธีที่เหมาะสมกับธรรมชาติของตัวแปรและเป้าหมายในการนำไปใช้ประโยชน์

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์

จากการศึกษาเอกสารทั้งของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์พบว่านักวิชาการหลายท่าน (พนม วรรณศิริ, 2544; นาฏยา ตนานนท์, 2546; พิธิษฐ์ ชวลาวัช และคณะ, 2546; กวี จงกิจถาวร และสุระชัย ชูผลกา, 2547; ปุณณรัตน์ พิงคานนท์, 2548; นรินทร์ นำเจริญ, 2549; Johnston, 1979; Lovell, 1980; Agee, Ault and Emery, 1983; Mencher, 1983, 1999, 2000; English and Hach, 1990; Lorenz, 1996; Scanlan, 2000; Tapsall and Varley, 2001; Frost, 2002; Hall, 2002; Smith, 2002) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ไว้หลายทัศนะที่สอดคล้องกันซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. มีความอยากรู้อยากเห็น (curiosity) โดยผู้สื่อข่าวต้องมีความสนใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องราวของบุคคล ประเด็นสำคัญ ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ ของเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น มีความพยายามในการแสวงหาคำตอบหรือเจาะลึกถึงข้อเท็จจริงที่เป็นรายละเอียดต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุด

2. มีความคิดสร้างสรรค์ (creativity) คือ สามารถคิดหาประเด็นข่าวหรือตั้งคำถามต่อเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ตลอดจนคิดหาแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงได้

3. มีความรอบรู้ (knowledgeable) เนื่องจากผู้สื่อข่าวจะต้องทำงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีลักษณะหลากหลายตลอดจนเบื้องหน้าและเบื้องหลังความเป็นมาของเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงจำเป็นต้องมีความรอบรู้หลายด้านเพื่อนำมาสู่ความรู้ ความเข้าใจจนสามารถเชื่อมโยง มองเห็นถึงผลกระทบและอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแง่มุมที่เหมาะสม ถูกต้องและครบถ้วน เพราะฉะนั้นหากผู้สื่อข่าวเป็นผู้ที่มีความรอบรู้มากย่อมสามารถเน้นถึงจุดสำคัญของข่าวได้อย่างรวดเร็ว

4. มีความกล้า (courage) ด้วยเหตุที่การทำงานของผู้สื่อข่าวมักจะต้องเผชิญกับอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเนื่องมาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับข่าว เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงต้องกล้าที่จะติดตามข่าว กล้าที่จะซักถาม กล้าที่จะเผชิญความจริงตลอดจนกล้ายืนหยัดในการนำเสนอสิ่งที่จริงและถูกต้องให้กับประชาชนได้รับรู้

5. มีความอดทน (endurance) เนื่องด้วยหน้าที่ของผู้สื่อข่าวจะต้องเกี่ยวข้องกับการเสาะแสวงหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันมานำเสนอให้ประชาชนได้รับทราบ โดยที่ข้อเท็จจริงบางอย่างอาจต้องใช้เวลาในการขุดคุ้ยข้อมูล ประกอบกับการทำงานที่ต้องแข่งกับเวลาและเป็นการที่ไม่เป็นเวลา ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงต้องมีความอดทนต่อการทำงานภายใต้ความกดดันต่าง ๆ ที่อาจจะต้องเผชิญกับความยากลำบากทั้งในแง่ของบุคคล สถานการณ์ เวลา และสิ่งแวดล้อมรอบตัว

6. ช่างสังเกต (observance) กล่าวคือ ผู้สื่อข่าวที่ดีจะต้องเป็นคนช่างสังเกตแม้ในรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ ของข้อเท็จจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านบุคคล สิ่งของ

หรือสถานที่เพราะสิ่งเหล่านี้อาจจะกลายเป็นประเด็นข่าวที่แหลมคมและลุ่มลึกจนนำมาสู่เนื้อหาข่าวที่มีความสำคัญและน่าสนใจของประชาชนในวงกว้างได้

7. มีมนุษยสัมพันธ์ (human relations) เนื่องจากผู้สื่อข่าวมีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลข่าวสารจากบุคคลหลายฝ่าย ดังนั้นผู้สื่อข่าวจะต้องสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลต่างๆ สามารถเข้าหาและพูดคุยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสู่การได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลหรือเบาะแสของเหตุการณ์ต่างๆ

8. มีใจรักในวิชาชีพ (dedication to the career) นั่นคือ เป็นผู้ที่มีความรู้สึกที่ตัวเองในฐานะผู้สื่อข่าวมีภาระหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือประชาชนหรือสังคม ตลอดจนมีความรู้สึกภาคภูมิใจและสนุกกับงานที่ทำแม้ว่าตนเองจะต้องเผชิญกับความยากลำบากในการทำงาน

9. มีจิตวิญญาณของความเป็นนักหนังสือพิมพ์ (spirit of journalism) โดยผู้สื่อข่าวจะต้องมีสำนึกทางวิชาชีพในการต่อสู้เพื่อรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ กล่าวคือผู้สื่อข่าวจะต้องเป็นผู้ที่มีเสรีภาพ สามารถใช้ความคิดและเหตุผลเพื่อความถูกต้อง

10. มีจมูกไวต่อข่าว (nose for news) เป็นความสามารถของผู้สื่อข่าวในการคาดการณ์ได้ว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นที่จะไปสู่การเป็นข่าวได้ เป็นความสามารถที่จะค้นพบเงื่อนงำหรือเบาะแสที่นำไปสู่การค้นพบข่าวที่สำคัญ หรือเป็นความสามารถในการเห็นคุณค่าของข่าวได้อย่างรวดเร็วว่าเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นนั้นเป็นข่าวหรือไม่ นั่นคือ สามารถเลือกได้ว่าข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ใดที่น่าสนใจและควรนำมารายงานเป็นข่าว

11. มีไหวพริบปฏิภาณ (resourcefulness) กล่าวคือ ผู้สื่อข่าวจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ไขเหตุการณ์หรือสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ ตลอดจนสามารถคิดและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในการทำหน้าที่รายงานข่าวได้ด้วยตนเอง

12. มีความคิดอย่างมีเหตุผล (think logically) เป็นความสามารถของผู้สื่อข่าวในการแยกแยะ คัดเลือก จัดลำดับและเชื่อมโยงข้อเท็จจริงต่าง ๆ เข้าไว้เป็นเรื่องราวด้วยกันอย่างมีเหตุผลเพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย

13. มีความสามารถในการเขียน (writing ability) โดยผู้สื่อข่าวจะต้องสามารถรายงานข่าวด้วยภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย โดยใช้ภาษาที่สั้น กระชับรัด ชัดเจนและตรงไปตรงมา นอกจากนี้ยังต้องสามารถอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์ สามารถสื่อความหมายได้ตรงประเด็นและมองเห็นภาพของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

14. มีจินตนาการ (imagination) กล่าวคือ ผู้สื่อข่าวจะต้องสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการสังเกตในแต่ละประเด็นของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเข้าด้วยกันอย่างมีเหตุผลจนสามารถมองเห็นถึงประเด็นที่เป็นสาเหตุหรือเงื่อนงำที่น่าสนใจของเหตุการณ์นั้นจะนำมาสู่การสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ หรือเป็นความสามารถของผู้สื่อข่าวในการคิด เข้าใจและนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ประชาชนได้รับทราบเสมือนเป็นผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วยตนเอง

15. มีความสามารถในการทำงานได้อย่างรวดเร็ว (work rapidly) เนื่องจากการทำงานด้านข่าวเป็นงานที่ต้องแข่งกับเวลาเพื่อไม่ให้กลายเป็นผู้ตกข่าวหรือรายงานข่าวล่าช้า ดังนั้นใน

การปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าวจึงต้องกระทำอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการคิด การตัดสินใจ การเสาะแสวงหารวบรวมข้อมูล การเขียนและรายงานเป็นข่าวโดยอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องแม่นยำ

16. มีความสามารถในการวางแผนล่วงหน้า (ability to plan ahead) โดยผู้สื่อข่าวจะต้องสามารถวางแผนล่วงหน้าในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่จะได้รับมอบหมายต่อไป พร้อมกับกับที่ยังทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายให้ทำอยู่ในปัจจุบัน

17. มีความสุภาพอ่อนน้อม รู้จักกาลเทศะ (courtesy) การเป็นผู้สื่อข่าวที่ดีควรจะต้องรู้ถึงวิธีการเผชิญหน้ากับบุคคลทุก ๆ ฝ่ายได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงต้องมีกิริยาวาจาที่สุภาพอ่อนน้อมและรู้จักกาลเทศะ จึงจะทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานด้านข่าวต่อไป

18. มีความถูกต้อง (accuracy) ในการเสาะแสวงหาและการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการรายงานข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อประชาชนที่เป็นผู้อ่านนั้น ผู้สื่อข่าวจะต้องคำนึงถึงความถูกต้องในรายละเอียดของข้อเท็จจริงทั้งหมดนับตั้งแต่ชื่อ นามสกุล ยศ ตำแหน่ง ชื่อและที่อยู่ของหน่วยงานหรือองค์กร ตัวเลข สถิติต่าง ๆ การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน รวมทั้งการเลือกใช้คำที่เหมาะสมกับเนื้อหาซึ่งล้วนส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของเนื้อหา

19. มีความรับผิดชอบ (sense of responsibility) โดยการทำงานด้านข่าวของผู้สื่อข่าวจะต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายทั้งในด้านการเสาะแสวงหา การรวบรวมและการรายงานเรื่องราวหรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้มีความถูกต้องครบถ้วนมากที่สุด ตลอดจนไม่นำเสนอเรื่องราวที่ล่อแหลมหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนและสังคม เพราะหากผู้สื่อข่าวขาดความรับผิดชอบต่อการทำงานด้านข่าวย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องและสังคมโดยรวม

20. ความเป็นกลาง (objectivity) โดยผู้สื่อข่าวจะต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา ไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ตลอดจนไม่มีอคติและไม่แสดงความคิดเห็น อารมณ์หรือความรู้สึกใด ๆ ต่อการรายงานข่าว

21. รักษาคำมั่นสัญญา (respecting promise) เนื่องจากงานข่าวเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากแหล่งข่าวในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ดังนั้นผู้สื่อข่าวจะต้องรักษาคำมั่นสัญญาตามที่ได้ให้ไว้กับแหล่งข่าวว่าจะปกปิดแหล่งที่มาของข่าว เพราะหากผู้สื่อข่าวเปิดเผยแหล่งที่มาของข่าว อาจทำให้แหล่งข่าวได้รับความเสียหายหรืออันตราย รวมทั้งผู้สื่อข่าวอาจจะไม่ได้รับความไว้วางใจจากแหล่งข่าวอีกต่อไปซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้สื่อข่าวในอนาคตได้

นอกจากนั้นแล้วจากวิทยานิพนธ์ของศันสนี ชุมนุมนมณี (2533) ที่ทำการวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะของนักข่าวและบทบาทในการพัฒนาสังคม: เปรียบเทียบความคิดเห็นของบรรณาธิการกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์” ผลการวิจัยพบว่าประเด็นแรก คือ

คุณลักษณะของนักข่าวที่ควรเป็นที่มีคะแนนสูงสุดตามความเห็นของบรรณาธิการ ได้แก่ 1) จับประเด็นใจความเก่ง 2) มีมุมมองหรือไต่ต่อเรื่องที่เป็นข่าว 3) มีจริยธรรมและคุณธรรมและสามารถทำงานได้รวดเร็วภายใต้ภาวะกดดันของเวลา 4) มีใจรักงานหนังสือพิมพ์ 5) สนใจสถานการณ์ปัจจุบันและเป็นนักคิด นักตั้งคำถามและตีความเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล 6) มีความอดทนสามารถทำงานภายใต้ภาวะกดดันต่าง ๆ ได้ และ 7) รักษาความลับสัญญาและความลับได้ดีและมีวิญญูณของความเป็นนักหนังสือพิมพ์ ส่วนคุณลักษณะของนักข่าวที่ควรเป็นที่มีคะแนนสูงสุดตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์ ได้แก่ 1) มีจริยธรรมและคุณธรรม 2) มีมุมมองหรือไต่ต่อเรื่องที่เป็นข่าวและชวนขยายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ 3) มีนิสัยรักการอ่านเป็นประจำ 4) มีความรับผิดชอบต่อสังคม 5) มีทักษะในการสื่อข่าวและเขียนข่าวเป็นอย่างดีและจับประเด็นใจความเก่ง 6) เป็นนักคิด นักตั้งคำถามและตีความเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล 7) สนใจสถานการณ์ปัจจุบัน และ 8) รักความยุติธรรม และประเด็นต่อมา คือ คุณลักษณะของนักข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่มีคะแนนสูงสุดตามความคิดเห็นของบรรณาธิการ ได้แก่ 1) ความน่าเชื่อถือของผู้อ่าน 2) ความยุติธรรมและความแม่นยำเที่ยงตรง 3) ความมีวิญญูณของนักข่าวและความซื่อสัตย์สุจริต 4) มีจริยธรรมและคุณธรรม 5) การต่อสู้เพื่อความถูกต้อง 6) ความอดทน และ 7) ความรับผิดชอบต่อสังคมและทักษะของการสื่อข่าว เขียนข่าว ส่วนคุณลักษณะของนักข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่มีคะแนนสูงสุดตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์ ได้แก่ 1) ความอดทนและทักษะของการสื่อข่าว เขียนข่าว 2) ความมีวิญญูณของนักข่าวและพื้นความรู้ทั่วไป 3) การต่อสู้เพื่อความถูกต้อง ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมีเสรีภาพ 4) มีจริยธรรมและคุณธรรม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ 10) ทักษะความสามารถทั่ว ๆ ไป

ในขณะที่บาทมน สินานุเคราะห์ (2537) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของนักข่าวเศรษฐกิจในทัศนะของนักข่าวเองและบรรณาธิการข่าว” ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักข่าวเศรษฐกิจในด้านบุคลิกลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ความสามารถและด้านความสำนึกในวิชาชีพในทัศนะของบรรณาธิการข่าวที่มีคะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับ คือ เป็นโสด จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย และการให้ออกาสผู้ตกเป็นข่าวได้ชี้แจง ในขณะที่คุณลักษณะที่คาดหวังของนักข่าวเศรษฐกิจที่มีคะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับในด้านต่าง ๆ คือ ตรงต่อเวลา มีความสามารถในการตั้งประเด็นข่าวและไม่รับสินบนในรูปแบบใดๆ

ส่วนคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักข่าวเศรษฐกิจในด้านบุคลิกลักษณะทั่วไป ด้านความรู้ความสามารถและด้านความสำนึกในวิชาชีพในทัศนะของนักข่าวที่มีคะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับ คือ ความคล่องแคล่วว่องไว จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อยและเสนอข่าวที่เป็นจริง ในขณะที่คุณลักษณะที่คาดหวังของนักข่าวเศรษฐกิจที่มีคะแนนสูงสุดเรียง

ตามลำดับในด้านต่าง ๆ คือ ตรงต่อเวลา มีความสามารถในการตั้งประเด็นข่าว และไม่รับ
สินบนในรูปแบบใดๆ

สำหรับการศึกษาวิจัยของจำเริญ คังคะศรี (2530) ในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนา
บุคลิกภาพผู้สื่อข่าวในวงการวิชาชีพหนังสือพิมพ์: เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวกับ
ฝ่ายพัฒนาบุคลิกภาพผู้สื่อข่าวในวงการวิชาชีพหนังสือพิมพ์: เปรียบเทียบความคิดเห็นของ
ผู้สื่อข่าวกับฝ่ายพัฒนาบุคลิกภาพของสำนักพิมพ์” ผลการวิจัยพบว่าประเด็นแรก คือ
คุณลักษณะของนักข่าวที่ควรเป็นที่มีคะแนนสูงสุดตามความคิดเห็นของผู้สื่อข่าว ได้แก่
1) การขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ 2) มีนิสัยรักการอ่านเป็นประจำ 3) มีจริยธรรม
และคุณธรรมและจับประเด็นใจความเก่ง 4) มีความรับผิดชอบต่อสังคม 5) มีมุมมองข่าวหรือ
ไวต่อเรื่องที่เป็นข่าว 6) เป็นนักคิด นักตั้งคำถามและตีความเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล
7) รู้จักกาลเทศะ 8) มีทักษะในการสื่อข่าวและเขียนข่าวอย่างดี 9) มีความอดทนสามารถ
ทำงานภายใต้ภาวะกดดันต่างๆ ได้ มีใจรักงานหนังสือพิมพ์และมีความรู้พื้นฐานทั่วไปไปอย่าง
กว้างขวาง และ 10) มีมนุษยสัมพันธ์ดี ส่วนคุณลักษณะของนักข่าวที่ควรจะเป็นที่มีคะแนน
สูงสุดตามความคิดเห็นของฝ่ายพัฒนาบุคลิกภาพของสำนักพิมพ์ ได้แก่ 1) การขวนขวายหา
ความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีจริยธรรมและคุณธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม 2) เป็น
นักคิด นักตั้งคำถามและตีความเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล 3) มีนิสัยรักการอ่านเป็น
ประจำ มีมุมมองข่าวหรือไวต่อเรื่องที่เป็นข่าวและรู้จักกาลเทศะ 4) จับประเด็นใจความเก่งและมี
ความอดทนสามารถทำงานภายใต้ภาวะกดดันต่างๆ ได้ 5) มีทักษะในการสื่อข่าวและเขียน
ข่าวอย่างดี 6) มีใจรักงานหนังสือพิมพ์และมีความรู้พื้นฐานทั่วไปไปอย่างกว้างขวาง และ 7)
มีมนุษยสัมพันธ์ดี และประเด็นต่อมา คือ คุณลักษณะของนักข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่มี
คะแนนสูงสุด 10 ลำดับแรกตามความคิดเห็นของผู้สื่อข่าว ได้แก่ 1) ความมีเสรีภาพ 2)
ความอดทน 3) ทักษะการสื่อข่าว เขียนข่าว 4) ความสามารถ ทั่วไปและความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ 5) ความน่าเชื่อถือของผู้อ่าน 6) พื้นความรู้ของเรื่องทั่วไป 7) ความรับผิดชอบต่อ
สังคม 8) การต่อสู้เพื่อความถูกต้องเป็นธรรม 9) ความยุติธรรม และ 10) เงินเดือนและ
สวัสดิการ ส่วนคุณลักษณะของนักข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่มีคะแนนสูงสุด 10 ลำดับแรก
ตามความคิดเห็นของฝ่ายพัฒนาบุคลิกภาพของสำนักพิมพ์ ได้แก่ 1) ความมีเสรีภาพ 2)
การต่อสู้เพื่อความถูกต้องเป็นธรรม 3) ความอดทน 4) เงินเดือนและสวัสดิการ 5) ความ
รับผิดชอบต่อสังคม 6) ทักษะการสื่อข่าว เขียนข่าว ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความ
ยุติธรรม 7) มีจริยธรรมและคุณธรรม 8) ความน่าเชื่อถือของผู้อ่าน 9) ความสามารถ
ทั่วไป และ 10) พื้นความรู้ของเรื่องทั่วไป

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ดังที่
นำเสนอข้างต้น ผู้วิจัยสังเคราะห์สรุปถึงคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ผลการสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์
จำแนกตามแหล่งเอกสาร

คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์	แหล่งเอกสาร	
	ตำราวิชาการ	งานวิจัย
1. มีความอยากรู้อยากเห็น	✓	
2. มีความคิดสร้างสรรค์	✓	✓
3. มีความรอบรู้	✓	✓
4. มีความกล้า	✓	
5. มีความอดทน	✓	✓
6. ช่างสังเกต	✓	
7. มีมนุษยสัมพันธ์	✓	✓
8. มีใจรักในวิชาชีพ	✓	✓
9. มีจิตวิญญาณของความเป็นนักหนังสือพิมพ์	✓	✓
10. มีจรรยาบรรณ	✓	✓
11. มีไหวพริบปฏิภาณ	✓	
12. มีความคิดอย่างมีเหตุผล	✓	
13. มีความสามารถในการเขียน	✓	
14. มีจินตนาการ	✓	
15. มีความสามารถในการทำงานได้อย่างรวดเร็ว	✓	✓
16. มีความสามารถในการวางแผนล่วงหน้า	✓	
17. มีความสุภาพอ่อนน้อม รู้จักกาลเทศะ	✓	
18. มีความถูกต้อง	✓	✓
19. มีความรับผิดชอบ	✓	✓
20. ความเป็นกลาง	✓	✓
21. จับประเด็นใจความเก่ง		✓
22. มีจริยธรรมและคุณธรรม		✓
23. สนใจสถานการณ์ปัจจุบัน		✓
24. เป็นนักคิด นักตั้งคำถามและตีความเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล		✓
25. รักษาความลับและความลับได้ดี		✓
26. ขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ		✓
27. มีนิสัยรักการอ่านเป็นประจำ		✓
28. มีทักษะในการสื่อสารและเขียนข่าวเป็นอย่างดี		✓
30. มีความยุติธรรม		✓
31. มีความซื่อสัตย์สุจริต		✓
32. การให้ออกาสผู้ตกเป็นข่าวได้ชี้แจง		✓

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์	แหล่งเอกสาร	
	ตำราวิชาการ	งานวิจัย
33. ตรงต่อเวลา		✓
34. มีความคล่องแคล่วว่องไว		✓
35. รู้จักกาลเทศะ		✓
36. ความมีเสรีภาพ		✓

ตอนที่ 3 ที่มาของการปฏิรูปสื่อหนังสือพิมพ์

หลังเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 มีความพยายามที่จะให้มีการปฏิรูปสื่อ ทั้งนี้เนื่องจากที่ผ่านมาหนังสือพิมพ์ถูกปิดกั้นจนกลายเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเรียกร้องให้ปฏิรูปการเมืองและปฏิรูปสื่อมวลชนเพื่อให้สื่อเป็นอิสระ ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้คุมอำนาจรัฐ (สมหมาย ปาริจน์ตต์, 2547)

อย่างไรก็ตามจุดเปลี่ยนสำคัญของหนังสือพิมพ์ไทยเห็นชัดเจนช่วงหลังจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2540 หรือยุคแห่งการปฏิรูปสื่อเป็นต้นมาโดยมีการเพิ่มเติมมาตรา 39 ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนที่ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาและสื่อความหมายโดยวิธีอื่นๆ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจ หรือการสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อลดทอนเสรีภาพตามมาตรานี้จะกระทำมิได้”

นอกจากนั้นยังรวมถึง มาตรา 41 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่ว่า “พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ...” ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทำให้สาระสำคัญของการกำกับดูแลจากภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนไปเนื่องจากรัฐไม่สามารถปิดโรงพิมพ์ เซ็นเซอร์เนื้อหาข่าวหรือใช้มาตรการประเภทเดิมๆ เพื่อควบคุมหนังสือพิมพ์ได้อีกต่อไป (พิรงรอง รามสูต รัตนันท์, 2547) และในช่วงนี้ได้เกิดจุดเปลี่ยนในแวดวงหนังสือพิมพ์ที่สำคัญ คือ

จุดเปลี่ยนที่หนึ่ง คือ การก่อตั้งสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยกับสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

ไทย ซึ่งทั้ง 2 องค์กรรมมีบทบาทหลัก คือ รับเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรหนังสือพิมพ์ และนำเสนอความคิดเห็นต่อสังคม ตลอดจนร่วมมือกับองค์กรและสมาคมด้านหนังสือพิมพ์ในการเคลื่อนไหวในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีความเป็นปึกแผ่นขึ้นและมีการร่วมมืออย่างเป็นระบบของสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งก้าวหน้าที่สุดในองค์กรสื่อด้วยกัน

จุดเปลี่ยนที่สอง คือ การก่อตั้งสภาการหนังสือพิมพ์ โดยมีการสร้างกลไกขึ้นมาควบคุมกันเองซึ่งเป็นการก้าวหน้าอีกอย่างหนึ่งสำหรับสิ่งที่เป็นนามธรรมและมองไม่เห็นของสื่อหนังสือพิมพ์ในการปฏิรูปสื่อ คือ ก่อนข้างเปิดกว้างรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์และมีการตรวจสอบกันเองมากขึ้นในหลายเรื่องและที่สำคัญเปิดให้สังคมวิพากษ์วิจารณ์สื่อมากขึ้น

เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าในยุคของการปฏิรูปสื่อนั้นแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆเกิดขึ้นกับสื่อหนังสือพิมพ์โดยตรง แต่ภัทร คำพิทักษ์ บรรณาธิการข่าวการเมืองหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ อดีตนายกสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยและสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติก็ย้ำถึงการปฏิรูปสื่อที่จะต้องปฏิรูปใน 3 ประเด็นหลัก ๆ คือ 1) โครงสร้างหรือความเป็นเจ้าของ 2) คุณภาพของเนื้อหา และ 3) จริยธรรม แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญ คือ การปฏิรูปสื่อต้องปฏิรูปมาจากภายในของตัวเองโดยไม่ต้องออกมาจากจิตวิญญาณของคนทำสื่อที่อยู่ในวิชาชีพของตัวเอง นั่นคือ สื่อจะไม่มีทางเกิดเนื้อหาที่ดีได้เลยถ้าไม่เกิดจากตัวข้างในของคนทำสื่อ วิธีคิดต้องเปลี่ยน จิตวิญญาณต้องอิสระ ต้องสลัดให้หลุดพ้นจากความเป็นลูกจ้าง ลักษณะของการทำสื่อ จึงมีคำถามของจิตวิญญาณที่คนทำสื่อจะต้องตอบ มีการกระทำในเชิงอุดมการณ์ที่จะต้องชัดเจน ให้คำตอบกับสังคมได้ ถ้าเกิดคนทำสื่อไม่มีจิตวิญญาณ การปฏิรูปสื่อก็ได้มาเฉพาะโครงสร้าง แต่ตัวจิตวิญญาณจะทำให้เกิดการปฏิรูปสื่อจริง ๆ ไม่เกิดขึ้น (พรเทพ เฮง, 2550)

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย

การนำเสนอสาระในตอนนี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 หัวข้อย่อย ได้แก่ มโนทัศน์เบื้องต้นของการสังเคราะห์งานวิจัยและการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 มโนทัศน์เบื้องต้นของการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัย (Research Synthesis) เป็นระเบียบวิธีการศึกษาตามระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์เพื่อตอบปัญหาวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ มาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหรือวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอข้อสรุปอย่างมีระบบให้ได้คำตอบปัญหาวิจัยที่ต้องการ (Light and Pillemer, 1984; Glass and others, 1981; Mullen, 1989 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) โดยการสังเคราะห์งานวิจัยมีข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญ คือ งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์แต่ละเรื่องให้ข้อค้นพบแต่ละมุม

ของปรากฏการณ์ที่นักวิจัยต้องการศึกษาและเมื่อนำผลการวิจัยมาสังเคราะห์ร่วมกันผลการสังเคราะห์ที่ได้รับจะมีความกว้างขวางและลุ่มลึกมากกว่าที่จะได้รับจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) โดยทั่วไปการสังเคราะห์งานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้กับงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้สังเคราะห์จะต้องสรุปประเด็นหลักของผลการวิจัยแต่ละเรื่องและบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัยเหล่านั้น และการสังเคราะห์เชิงปริมาณซึ่งเป็นการใช้กระบวนการทางสถิติเข้ามาช่วยสังเคราะห์โดยการคำนวณค่าหรือดัชนีมาตรฐานของผลการวิจัยเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบ สรุปและอ้างอิง (อุทุมพร จามรมาน, 2527; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2530)

4.2 การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาภิमान

ลักษณะของการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาภิमान

Noblit and Hare (1988 อ้างถึงใน บุปผา เมฆศรีทองคำ, 2547) กล่าวถึงการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาภิमान (Meta-ethnography) ว่าเป็นการวิจัยที่อยู่บนพื้นฐานกระบวนการทัศน์เชิงตีความซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองหรือแนวคิดมากมายของผู้สังเคราะห์จากงานวิจัยแต่ละเรื่อง โดยสะท้อนในหลาย ๆ วิธีการ นอกจากนั้นยังเป็นวิธีการที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการแปลความหมายหรือการอธิบายเชิงตีความมากกว่าการนำเสนอหามา รวมกันเพียงอย่างเดียว (aggregative) หรือการวิเคราะห์โดยพยายามให้เห็นถึงกระบวนการ และผลลัพธ์ที่ได้จากกรณีศึกษาหลาย ๆ งานวิจัย ดังนั้นจึงเป็นวิธีการที่ต้องการความเข้าใจถึงธรรมชาติของการเปรียบเทียบ (comparison) และการแปลความ (interpretation) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาภิमानเป็นการสังเคราะห์การวิจัยเชิงตีความ (interpretative research) โดยพยายามคงลักษณะเฉพาะ (uniqueness) และองค์รวม (holism) ของงานวิจัยเชิงคุณภาพขณะที่ทำการแปลความหมายจากงานวิจัยหนึ่งจากกรอบของอีกงานวิจัยหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายหลักที่สำคัญ 5 ประการคือ 1) เพื่อทบทวนวรรณกรรมในเชิงแปลความได้มากขึ้น 2) เพื่อตรวจสอบอย่างวิพากษ์ของคำอธิบายหลาย ๆ แบบของเหตุการณ์ สถานการณ์และข้อมูลอื่น ๆ 3) เพื่อเปรียบเทียบอย่างเป็นระบบของงานวิจัยแต่ละเรื่องที่น่าไปสู่ข้อสรุปรวมจากงานวิจัย 4) เพื่อเปรียบเทียบงานวิจัยของนักวิจัยกับงานวิจัยของผู้อื่น และ 5) เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยชาติพันธุ์วรรณนา

ประเภทการแปลความหมายของการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาภิमान

Noblit and Hare (1988) แบ่งประเภทการแปลความหมายของการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาภิमानออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทแรก การแปลความเทียบกลับไปกลับมา (reciprocal translations) เป็นวิธีการที่ใช้กับการศึกษาที่เป็นการวิเคราะห์ถึงงานวิจัยที่มีผลการวิจัยสอดคล้องกัน จึงเป็นการนำงานวิจัยเรื่องหนึ่งไปแปลความในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นเนื้อหาสาระที่เปรียบเทียบกันได้โดยตรงไปตรงมา ประเภทที่ 2 การแปลความเชิงหักล้าง

(refutational synthesis) เป็นวิธีการที่ใช้กับการศึกษาที่มีข้อสรุปที่ต่างกันเกี่ยวกับข้อโต้แย้งในเรื่องเดียวกัน จึงเป็นการนำงานวิจัยเรื่องหนึ่งไปเปรียบเทียบกับงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่ง นั่นคือ เป็นวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อค้นพบที่มีลักษณะตรงข้ามกัน และประเภทที่ 3 การแปลความเพื่อเสนอประเด็นการโต้แย้ง (lines-of-argument synthesis) เป็นวิธีการศึกษาที่นำงานวิจัยทุกเรื่องมาโยงเป็นข้อถกเถียงเพื่อนำมาสู่ข้อสรุปใดข้อสรุปหนึ่ง นั่นคือ เป็นการสังเคราะห์เพื่อสรุปอ้างอิงไปถึงภาพรวมทั้งหมด

ขั้นตอนของการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान

Noblit and Hare (1988 อ้างถึงใน นางลักษณ วีรัชชัย, 2542) กล่าวถึงขั้นตอนของการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानว่าประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 7 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเริ่มต้น ในขั้นตอนนี้นักวิจัยต้องกำหนดปัญหาวิจัยที่ต้องการศึกษา แสวงหาคำตอบ ลักษณะปัญหาวิจัยควรเป็นปัญหาที่มีคำถามประเภททำไม อย่างไร มีกระบวนการเป็นขั้นตอนหรือเปลี่ยนแปลงเป็นแบบใดบ้าง รวมทั้งต้องสามารถอธิบายได้ว่าปัญหาวิจัยนั้นมีความสำคัญในเชิงวิชาการและในภาคปฏิบัติอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตัดสินใจเลือกงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เทียบเคียงได้กับการเลือกกรณีศึกษาสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ นักวิจัยอาจพิจารณาเลือกเฉพาะงานวิจัยที่มีคุณค่า มีประเด็นที่ควรค่าแก่การศึกษาและตีความ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นอ่านงานวิจัย ขั้นตอนนี้ นักวิจัยต้องอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาสาระในงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์โดยการอ่านซ้ำ ๆ แต่ยังไม่ต้องการตีความหรือเปรียบเทียบ เนื่องจากการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानเป็นการสังเคราะห์เนื้อหาสาระ การอ่านงานวิจัยจึงต้องให้ความสนใจต่อรายละเอียดของงานวิจัยและสาระที่ผู้วิจัยต้องการสังเคราะห์จากงานวิจัยนั้นๆ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นกำหนดกรอบแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยต้องพัฒนากรอบแสดงความเกี่ยวข้องระหว่างงานวิจัยแต่ละเรื่อง โดยจับประเด็นหลัก สังกัป แนวคิด วิธีการ ผลการวิจัยจากงานวิจัยแต่ละเรื่องมาเทียบเคียงกัน นอกจากนี้ยังอาจพิจารณาจากประโยค คำ วลี เพื่อหาความหมายที่เปรียบเทียบกันได้ด้วย

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นแปลความหมายหรือตีความเทียบเคียงระหว่างงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ การดำเนินงานขั้นตอนนี้มีความสำคัญมากคล้ายกับการนำแนวคิด สังกัปจากงานวิจัยเรื่องหนึ่งไปใช้กับงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งแล้วนำผลที่น่าจะได้รับมาเปรียบเทียบกัน การแปลความหมายหรือการตีความทำได้เป็น 3 แบบ คือ การแปลความเทียบกลับไปกลับมา (reciprocal translations) การแปลความเชิงหักล้าง (refutational synthesis) และการแปลความเพื่อเสนอประเด็นการโต้แย้ง (lines-of-argument synthesis)

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นสังเคราะห์การแปลความหมาย ขั้นตอนนี้ นักวิจัยนำผลการแปลความหมายทั้งหมดมาสังเคราะห์ ลักษณะการสังเคราะห์จะได้ข้อความรู้ที่เป็นภาพรวมของงานวิจัยทุกเรื่อง มีความกว้างขวางและลึกซึ้งมากเกินกว่าที่จะได้รับจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นการสรุปและรายงานผลการสังเคราะห์ งานขั้นตอนนี้เป็นแบบเดียวกับการเสนอรายงานการวิจัยทั่วไป

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำหลักการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาภิमानมาใช้ในการแปลความหมายข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยใช้การแปลความหมาย 2 ลักษณะ คือ การแปลความหมายเทียบกลับไปกลับมาในกรณีที่ข้อความนั้นจัดอยู่ในด้านเดียวกัน และใช้การแปลความเชิงหักล้างในกรณีที่ข้อความนั้นอยู่คนละด้านเพื่อสรุปสังเคราะห์เป็นแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ตอนที่ 5 โมเดลลิสร่วมกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ

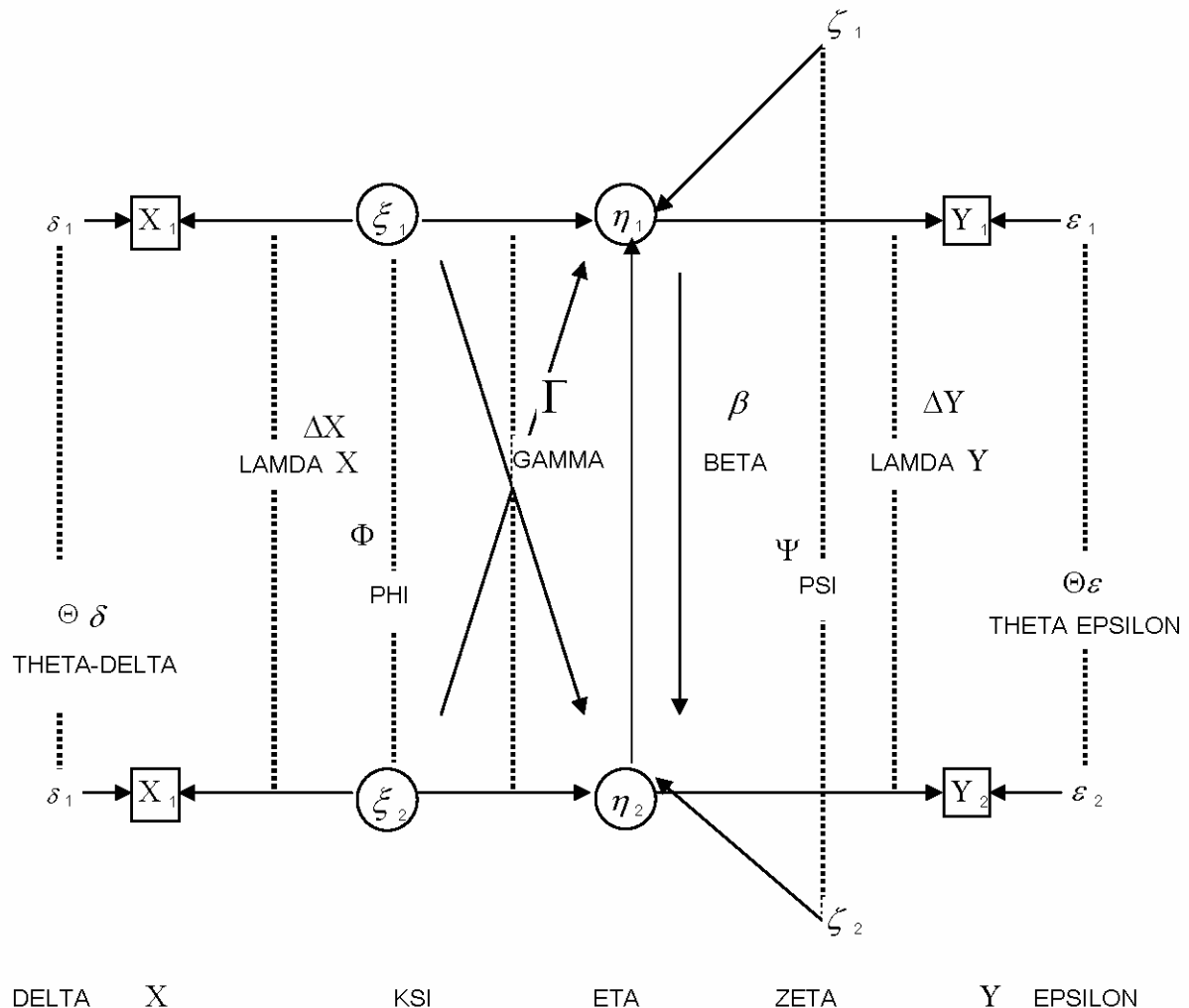
งลักษณ์ วิรัชชัย (2542) กล่าวถึงโมเดลลิสร่วมว่าประกอบด้วยโมเดลที่สำคัญ 2 โมเดล ได้แก่ โมเดลการวัด (measurement model) และโมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model) โดยโมเดลการวัดมี 2 โมเดล คือ โมเดลการวัดสำหรับตัวแปรภายนอกและโมเดลการวัดสำหรับตัวแปรภายในโดยโมเดลการวัดทั้ง 2 โมเดลเป็นโมเดลแสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ ส่วนโมเดลสมการโครงสร้างเป็นโมเดลแสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดลการวิจัย

เมื่อนำส่วนประกอบของโมเดลลิสร่วมทั้ง 2 โมเดลมาเขียนเป็นแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจะเขียนได้ดังนี้

Measurement model
 $X = (\Delta X)(\xi) + \delta$

structural Equation Model
 $\eta = (\beta)(\eta) + (\Gamma)(\xi) + \zeta$

Measurement Model
 $Y = (\Delta Y)(\eta) + \varepsilon$

Exogenous (independent) variables

Endogenous (dependent) variables

ในที่นี้
 NX = จำนวนตัวแปรภายนอกสังเกตได้
 NY = จำนวนตัวแปรภายในสังเกตได้
 NK = จำนวนตัวแปรภายนอกแฝง
 NE = จำนวนตัวแปรภายในแฝง

เวกเตอร์ของตัวแปรในโมเดลมีสัญลักษณ์อักษรกรีก คำอ่าน และความหมาย
 ดังต่อไปนี้

X = Eks = เวกเตอร์ตัวแปรภายนอกสังเกตได้ X ขนาด (NX x 1)
 Y = Wi = เวกเตอร์ตัวแปรภายในสังเกตได้ Y ขนาด (NY x 1)
 ξ = Xi = เวกเตอร์ตัวแปรภายนอกแฝง K ขนาด (NK x 1)
 η = Eta = เวกเตอร์ตัวแปรภายในแฝง E ขนาด (NE x 1)

ζ = Delta = เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อน d ในการวัดตัวแปร X ขนาด
(NX x 1)

ε = Epsilon = เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อน e ในการวัดตัวแปร Y ขนาด
(NY x 1)

ζ = Zeta = เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อน z ในการวัดตัวแปร E ขนาด
(NE x 1)

เมทริกซ์พารามิเตอร์อิทธิพลเชิงสาเหตุหรือสัมประสิทธิ์การถดถอย (causal effects or regression coefficients) รวม 4 เมทริกซ์และเมทริกซ์พารามิเตอร์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม (variance-covariance) รวม 4 เมทริกซ์มีสัญลักษณ์อักษรกรีก คำอ่าน ตัวย่อภาษาอังกฤษและความหมายดังนี้

ΔX = Lambda X = LX = เมทริกซ์ ส.ป.ส. การถดถอยของ X บน K
ขนาด (NX x NK)

ΔY = Lambda Y = LY = เมทริกซ์ ส.ป.ส. การถดถอยของ Y บน K
ขนาด (NX x NE)

Γ = Gamma = GA = เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจาก K ไป E
ขนาด (NE x NK)

β = Beta = BE = เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่าง E ขนาด
(NE x NE)

Φ = Phi = PH = เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม
ระหว่างตัวแปรภายในแฝง K ขนาด
(NK x NK)

Ψ = Psi = PS = เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม
ระหว่างความคลาดเคลื่อน z ขนาด
(NE x NE)

$\Theta\delta$ = Theta-delta = TD = เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม
ระหว่างความคลาดเคลื่อน d ขนาด
(NX x NX)

$\Theta\varepsilon$ = Theta-epsilon = TE = เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม
ระหว่างความคลาดเคลื่อน e ขนาด
(NY x NY)

โดยทั่วไปโมเดลการวัดจะเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือในการวัดองค์ประกอบซึ่งเป็นตัวแปรแฝง นอกจากนั้นยังใช้เป็นเครื่องมือตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรว่ามีโครงสร้างตามทฤษฎีหรือไม่ มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็น

จริงอย่างไร วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์องค์ประกอบมี 2 ประเด็น คือ ตัวแปรที่ 1 ใช้ในการสำรวจและระบุองค์ประกอบที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลจากการวิเคราะห์จะได้ตัวแปรน้อยลงและได้องค์ประกอบร่วมการวิเคราะห์ในลักษณะนี้เรียกว่า “การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ” (Exploratory Factor Analysis: EFA) ซึ่งมีจุดอ่อนที่ทำให้ผลการวิเคราะห์ไม่ตรงตามสภาพความเป็นจริงเนื่องจากการไปกำหนดให้ตัวแปรทุกตัวในโมเดลเป็นผลมาจากองค์ประกอบร่วมทุกตัว และส่วนที่เป็นความคลาดเคลื่อนของตัวแปรที่ศึกษาไม่สัมพันธ์กัน ประเด็นที่ 2 ใช้ในการตรวจสอบโมเดลสมมติฐานที่มีทฤษฎีรองรับซึ่งการวิเคราะห์ลักษณะนี้เรียกว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ซึ่งช่วยลดข้อด้อยของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้ (Chatfield and Collins, 1980; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538 อ้างถึงใน รัชดาภรณ์ สุราเลิศ, 2545)

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบมีข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญ 3 ประการ คือ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

1. ข้อตกลงเบื้องต้นว่าด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบโดยตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวมีความแปรผันเนื่องจากองค์ประกอบร่วม (common factor = F) และองค์ประกอบเฉพาะ (unique factor = U)
2. ข้อตกลงเบื้องต้นว่าด้วยความเป็นอิสระระหว่างองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบร่วมและองค์ประกอบเฉพาะของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวเป็นอิสระต่อกันหรือความแปรปรวนร่วมระหว่างองค์ประกอบร่วมและองค์ประกอบเฉพาะมีค่าเป็นศูนย์
3. ข้อตกลงเบื้องต้นว่าด้วยคุณสมบัติด้านการบวกของความแปรปรวนขององค์ประกอบ กล่าวคือ จะวิเคราะห์ความแปรปรวนในตัวแปรสังเกตได้ออกเป็นผลบวกของความแปรปรวนขององค์ประกอบเฉพาะและความแปรปรวนขององค์ประกอบร่วม

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ และตอนที่ 2 เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ ดังมีรายละเอียดดังนี้

6.1 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์

จากการศึกษางานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์พบว่า มีงานวิจัยทั้งหมด 3 เรื่อง ได้แก่ งานวิจัยของศันสนี ชุมนุมนมณี (2533) ปัทมน สีนานุเคราะห์ (2536) และจำเริญ คังคะศรี (2539) โดยมีรายละเอียดของแต่ละเรื่องดังนี้

ทัศนีย์ ชุมนุมนมณี (2533) ศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะของนักข่าวและบทบาทในการพัฒนาสังคม: เปรียบเทียบความคิดเห็นของบรรณาธิการกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์” ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของนักข่าวที่ควรเป็นซึ่งบรรณาธิการเห็นด้วยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ จับประเด็นใจความเก่ง รองลงมา คือ มีจรรยาบรรณหรือไวต่อเรื่องที่เป็นข่าวและมีจริยธรรมและคุณธรรม ส่วนคุณลักษณะของนักข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งบรรณาธิการเห็นด้วยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือของผู้อ่าน รองลงมา คือ ความยุติธรรมและความแม่นยำเที่ยงตรง ความมีวิญญูณของนักข่าวและด้านความซื่อสัตย์สุจริต และคุณลักษณะของนักข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งบรรณาธิการเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ รองลงมา คือ ด้านทักษะความสามารถทั่วไปและด้านการใช้ภาษา

ส่วนคุณลักษณะของนักข่าวที่ควรเป็นซึ่งอาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์เห็นด้วยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีจริยธรรมและคุณธรรม รองลงมา คือ มีจรรยาบรรณหรือไวต่อเรื่องที่เป็นข่าวและชวนขยายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอและมีนิสัยรักการอ่านเป็นประจำ สำหรับคุณลักษณะของนักข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งอาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์เห็นด้วยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านความอดทนและด้านทักษะของการสื่อข่าว เขียนข่าว รองลงมา คือ ความมีวิญญูณของนักข่าวและด้านพื้นความรู้ของเรื่องทั่วไป ด้านการต่อสู้เพื่อความถูกต้องและด้านความมีเสรีภาพ และคุณลักษณะของนักข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งอาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์เห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ รองลงมา คือ ด้านการใช้ภาษาและด้านมารยาทและความสุภาพ

ปัทมน สินานุเคราะห์ (2537) ศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของนักข่าวเศรษฐกิจในทัศนะของนักข่าวเองและบรรณาธิการข่าว” ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักข่าวเศรษฐกิจในทัศนะของบรรณาธิการข่าวและนักข่าวโดยรวมที่มีคะแนนสูงสุดเมื่อจำแนกตามรายด้าน คือ ด้านความสำนึกในวิชาชีพ รองลงมา คือ ด้านบุคลิกลักษณะทั่วไปและด้านความรู้ความสามารถ ในขณะที่คุณลักษณะที่คาดหวังของนักข่าวเศรษฐกิจในทัศนะของบรรณาธิการและนักข่าวโดยรวมที่มีคะแนนสูงสุดเมื่อจำแนกรายด้าน คือ ด้านความสำนึกในวิชาชีพ รองลงมา คือ ด้านบุคลิกลักษณะทั่วไปและด้านความรู้ความสามารถ

จำเริญ คังคะศรี (2539) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบุคลากรผู้สื่อข่าวในวงการวิชาชีพหนังสือพิมพ์: เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวกับฝ่ายพัฒนาบุคลากรของสำนักพิมพ์” ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของนักข่าวที่ควรเป็นซึ่งผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์เห็นด้วยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ รองลงมา คือ มีนิสัยรักการอ่านเป็นประจำและมีจริยธรรมและคุณธรรม ส่วนคุณลักษณะของนักข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์เห็นด้วยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความมีเสรีภาพ ความอดทนและทักษะการสื่อข่าว เขียนข่าว และคุณลักษณะของนักข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งผู้สื่อข่าวเห็นว่าอยู่ใน

เกณฑ์ต่ำสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ มารยาทและความสุภาพ รองลงมา คือ จริยธรรมและคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและความถูกต้องเที่ยงตรง

ส่วนคุณลักษณะของนักข่าวที่ควรเป็นซึ่งฝ่ายพัฒนาบุคลากรของสำนักหนังสือพิมพ์เห็นด้วยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีจริยธรรมและคุณธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม รองลงมา คือ เป็นนักคิด นักตั้งคำถามและตีความเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล มีนิสัยรักการอ่านเป็นประจำ และมีจุกหรือไวต่อเรื่องที่เป็นข่าว สำหรับคุณลักษณะของนักข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งฝ่ายพัฒนาบุคลากรของสำนักพิมพ์เห็นด้วยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความมีเสรีภาพ รองลงมา คือ การต่อสู้เพื่อความถูกต้องเป็นธรรมและความอดทน และคุณลักษณะของนักข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งฝ่ายพัฒนาบุคลากรของสำนักพิมพ์เห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ มารยาทและความสุภาพ รองลงมา คือ การใช้ภาษาและพื้นฐานความรู้ของเรื่องทั่วไปและทักษะความสามารถทั่วไป

6.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความผิดพลาดจากการเสนอข่าวของผู้สื่อข่าว

จากการศึกษางานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความผิดพลาดจากการเสนอข่าวของผู้สื่อข่าว พบว่ามีงานวิจัยจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ งานวิจัยของอภิชาติ ศักดิเศรษฐ์ (2542) และ นพวรรณ บุษหมั่น (2545) โดยมีรายละเอียดของแต่ละเรื่องดังนี้

อภิชาติ ศักดิเศรษฐ์ (2542) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยในการเสนอข่าวสารผิดพลาดและการยอมรับของหนังสือพิมพ์” ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ประกอบด้วยนักข่าว แหล่งข่าว เงื่อนไขเวลาและนโยบายองค์กร ทั้งนี้ นักข่าวถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดความผิดพลาด ส่วนวิธีการป้องกันความผิดพลาดในการเสนอข่าวนั้น บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้ได้รับผลกระทบและนักวิชาการเห็นร่วมกันว่าจะต้องเร่งปรับปรุงมาตรฐานวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักข่าวให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานข่าวอย่างแท้จริง

นพวรรณ บุษหมั่น (2545) ศึกษาเรื่อง “คดีหมิ่นประมาทกับปัญหาในกระบวนการทำข่าวของหนังสือพิมพ์” ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการทำข่าวของหนังสือพิมพ์นั้นพบปัญหาซึ่งเป็นปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ทำให้เกิดข่าวลักษณะหมิ่นเหม่ต่อความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยบุคลากรในกระบวนการผลิตข่าว คือ นักข่าวและบรรณาธิการเป็นเงื่อนไขสำคัญโดยพบประเด็นสำคัญว่านักข่าวขาดความตระหนักและใส่ใจต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ แต่เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักข่าวในมุมมองของนักวิชาชีพและนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยมีวัตถุประสงค์ย่อยในการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษา ค้นคว้าและกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ 2) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ และ 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ และขั้นตอนที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่	วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการศึกษา	ผลที่ได้
1. การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	เพื่อศึกษา ค้นคว้าและกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ 2. การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	1. นำมาใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ 2. ได้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ขั้นตอนที่	วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการศึกษา	ผลที่ได้
2. การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ 2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	1. การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยผ่านการพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้จากผู้เชี่ยวชาญ 2. การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม	1. ได้กรอบแนวคิดการวิจัยตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ 2. ได้ตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ
3. การศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	1. การศึกษาวิเคราะห์โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อจากกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์กลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มละ 400 คน	1. ได้ทราบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อของกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์กลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มประชาชนทั่วไป

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา ค้นคว้าและกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

วิธีการศึกษา การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป โดยผู้วิจัยนำข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์มากำหนดเป็นแนวทางในการ

สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ทำให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ สำหรับขั้นตอนนี้มีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์ ประกอบด้วย

ก) นักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านข่าวอย่างน้อย 5 ปี หรือเป็นผู้ที่มีตำแหน่งในระดับผู้สื่อข่าว หัวหน้าข่าว ผู้ช่วย/บรรณาธิการข่าวหรือบรรณาธิการรวมจำนวนทั้งสิ้น 21 คน

ข) อาจารย์ที่สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 3 ปี หรือมีประสบการณ์ในการทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์รวมจำนวนทั้งสิ้น 24 คน

ค) ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานหรือการสอนด้านกฎหมายหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 5 ปี รวมจำนวนทั้งสิ้น 4 คน

1.2 เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นผู้ที่ติดตามอ่านข่าวจากสื่อหนังสือพิมพ์เป็นประจำ รวมจำนวนทั้งสิ้น 17 คน

1.3 ประชาชนทั่วไป ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นผู้ที่ติดตามอ่านข่าวจากสื่อหนังสือพิมพ์เป็นประจำ รวมจำนวนทั้งสิ้น 33 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ในลักษณะคำถามปลายเปิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์สรุปเป็นแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการ การปฏิรูปสื่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

วิธีการศึกษา การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 ของการวิจัย โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อยดังนี้

ขั้นตอนย่อยที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ขั้นตอนย่อยที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ขั้นตอนย่อยที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการ ปฏิรูปสื่อ

ในขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ผู้วิจัยมีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อที่ได้จากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 ของการวิจัยมาพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาจากขั้นที่ 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาว่าตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมหรือไม่ในการบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขจากขั้นที่ 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบและยืนยันว่าตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมหรือไม่ในการบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำผลการตรวจสอบที่ได้ไปสร้างเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อต่อไป

ขั้นที่ 4 ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขจากขั้นที่ 3 ไปสร้างเป็นแบบสอบถามตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อและนำไปทดลองใช้ (try out) กับนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบด้านภาษาและคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความเที่ยง (Reliability)

2. กลุ่มตัวอย่างและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 3 ปี หรือมีประสบการณ์ในการทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 4 คน

2.2 ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านข่าวอย่างน้อย 5 ปี หรือเป็นผู้ที่มีตำแหน่งในระดับบรรณาธิการ ผู้ช่วย/บรรณาธิการ หัวหน้าข่าว และผู้สื่อข่าว รวมจำนวนทั้งสิ้น 10 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ชุด ดังนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อที่ได้จากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 ของการวิจัยซึ่งสร้างเป็นแบบสอบถามในลักษณะคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์ จำนวน 4 คน พิจารณาว่าตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมหรือไม่ในการบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ดังตัวอย่าง

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความเหมาะสมในการบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์
ด้านความรู้ของผู้สื่อข่าว	
1. มีความรู้ในงานข่าว	
1.1 มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับข่าว	
1.2 มีความรู้ในสถานการณ์ปัจจุบันทั้งในและนอกประเทศ	
1.3 มีความรู้ในภูมิหลังของข่าวและประเด็นข่าวที่ทำ	

แบบสอบถามชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามชุดที่ 1 ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ จำนวน 10 คน ตรวจสอบและยืนยันว่าตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมหรือไม่ในการบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ดังตัวอย่าง

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความเหมาะสมในการบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์
ด้านความรู้เชิงวิชาชีพ	
1. มีความรู้รอบด้าน	
1.1 มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับข่าว เทคนิคการเขียนข่าว และแหล่งข่าว	
1.2 มีความรู้ในสถานการณ์ปัจจุบันทั้งในและนอกประเทศ	
1.3 มีความรู้ในภูมิหลังของข่าวและประเด็นข่าวที่ทำ	

แบบสอบถามชุดที่ 3 แบบสอบถามตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามชุดที่ 2 ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์มาสร้างเป็นแบบสอบถามชุดที่ 3 เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์สำหรับใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และปลายเปิดจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และการศึกษา/ผ่านการอบรมเกี่ยวกับงานหนังสือพิมพ์ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา และตำแหน่งงานในปัจจุบัน และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 79 ข้อ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เชิงวิชาชีพ จำนวน 8 ข้อ องค์ประกอบด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จำนวน 8 ข้อ องค์ประกอบด้านทักษะเชิงวิชาชีพ จำนวน 23 ข้อ องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว จำนวน 23 ข้อ และองค์ประกอบด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว จำนวน 17 ข้อ ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 โครงสร้างและจำนวนข้อแบบสอบถามคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์
ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อจำแนกตามรายชื่อ

คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ข้อคำถามข้อที่	จำนวนข้อ
1. ด้านความรู้เชิงวิชาชีพ		
1.1 มีความรู้ในงานข่าว	1-5	5
1.2 มีความรู้เชิงบูรณาการ	6-8	3
2. ด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์		
2.1 มีจิตสำนึกทางวิชาชีพ	9-16	8
3. ด้านทักษะเชิงวิชาชีพ		
3.1 มีทักษะในการทำข่าว	17-23	7
3.2 มีทักษะการสัมภาษณ์	24-29	6
3.3 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ	30-33	4
3.4 มีทักษะการบริหารและรายงานข่าว	34-39	6
4. ด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว		
4.1 มีความใฝ่รู้	40-41	2
4.2 มีความอยากรู้อยากเห็น ความมุ่งมั่นและความอดทน ต่องานข่าว	42-48	7
4.3 ช่างสังเกต กระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไวและ กล้าหาญ	49-54	6
4.4 มีความสุภาพอ่อนน้อมและมนุษยสัมพันธ์ดี	55-58	4
4.5 มีความไวในการรับรู้	59-62	4
5. ด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว		
5.1 มีความรับผิดชอบ	63-64	2
5.2 มีความซื่อสัตย์และความถูกต้อง	65-71	7
5.3 มีความเป็นกลาง อิสระในการเสนอข่าวและเคารพใน สิทธิของแหล่งข่าว	72-79	8

ส่วนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยนั้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามชุดที่ 3 ไปทดลองใช้ (try out) กับนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบด้านภาษาและคุณภาพของแบบสอบถามด้านความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยใช้การประมาณค่าความเที่ยงตามสูตรของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป สำหรับผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงของแต่ละองค์ประกอบและค่าความเที่ยงทั้งฉบับ ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อจำแนกตามคุณลักษณะที่มุ่งวัด

คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ค่าความเที่ยง
1. ด้านความรู้เชิงวิชาชีพ	0.905
1.1 มีความรู้ในงานข่าว	0.951
1.2 มีความรู้เชิงบูรณาการ	0.952
2. ด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์	0.948
2.1 มีจิตสำนึกทางวิชาชีพ	0.948
3. ด้านทักษะเชิงวิชาชีพ	0.948
3.1 มีทักษะในการทำข่าว	0.948
3.2 มีทักษะการสัมภาษณ์	0.949
3.3 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ	0.952
3.4 มีทักษะการบริหารและรายงานข่าว	0.949
4. ด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว	0.947
4.1 มีความใฝ่รู้	0.950
4.2 มีความอยากรู้อยากเห็น ความมุ่งมั่นและความอดทนต่องานข่าว	0.948
4.3 ช่างสังเกต กระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไวและกล้าหาญ	0.949
4.4 มีความสุภาพอ่อนน้อมและมนุษยสัมพันธ์ดี	0.950
4.5 มีความไวในการรับรู้	0.949
5. ด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว	0.949
5.1 มีความรับผิดชอบ	0.951
5.2 มีความซื่อสัตย์และความถูกต้อง	0.951
5.3 ความเป็นกลาง อิสระในการเสนอข่าวและเคารพในสิทธิของแหล่งข่าว	0.952
ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ	0.952

ผลการวิเคราะห์พบว่าข้อคำถามของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อในแต่ละองค์ประกอบมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.948 ถึง 0.952 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.952 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงอยู่ในระดับสูงจึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยใช้วิธีประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ขั้นตอนย่อยที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้ คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามชุดที่ 3 ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ซึ่งประกอบด้วยผู้สื่อข่าว หัวหน้าข่าวและบรรณาธิการข่าว รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้สถิติขั้นสูงโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรลซึ่งต้องใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสมโดย Hair (1995) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์โดยอาจพิจารณาจากจำนวนตัวแปรในการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 5 เท่า หรือ 10 เท่าของจำนวนตัวแปร ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้มีตัวบ่งชี้หรือตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลลิสเรลจำนวนทั้งหมด 79 ตัวแปร ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจาก 5 เท่าของจำนวนตัวแปร ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 395 คน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 400 คน

ขั้นที่ 2 แบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ประเภทหนังสือพิมพ์เป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้นภูมิ ได้แก่ หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพและหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ

ขั้นที่ 3 สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละประเภทหนังสือพิมพ์ที่ได้จากขั้นที่ 2 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยที่กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้สื่อข่าว หัวหน้าข่าวและบรรณาธิการข่าว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ (แบบสอบถามชุดที่ 3) ซึ่งได้จากขั้นตอนย่อยที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยกำหนดระดับคะแนนในการแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50-5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50-4.49	หมายถึง	ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50-3.49	หมายถึง	ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50-2.49	หมายถึง	ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.49	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมอบหมายให้นักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยกรุงเทพที่มีประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อหนังสือพิมพ์หรือมีประสบการณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและอัตราการตอบกลับ ดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและอัตราการตอบกลับ
ของกลุ่มนักวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ประเภทหนังสือพิมพ์	ชื่อหนังสือพิมพ์	กลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์		
		จำนวน กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน แบบสอบถามที่ส่ง	อัตรา การตอบกลับ
หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ		280	400	289 (72.25)
	ผู้จัดการรายสัปดาห์	28	40	25 (62.50)
	กรุงเทพธุรกิจ	28	40	29 (72.50)
	ฐานเศรษฐกิจ	28	40	25(62.50)
	ประชาชาติธุรกิจ	28	40	16 (40.00)
	มติชน	28	40	18 (45.00)
	ไทยโพสต์	28	40	23 (57.50)
	โพสต์ทูเดย์	28	40	27 (67.50)
	ผู้จัดการรายวัน	28	40	34 (85.00)
	เดอะ เนชั่น	28	40	28 (70.00)
	บางกอกโพสต์	28	40	37 (92.50)
หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ		120	160	111 (70.00)
	ไทยรัฐ	30	40	28 (70.00)
	เดลินิวส์	30	40	16 (40.00)
	คม ชัด ลึก	30	40	32 (80.00)
	ข่าวสด	30	40	35 (87.50)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละเพื่อศึกษาตัวแปรภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 79 ตัวแปร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) และสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation: C.V.) เพื่อศึกษาลักษณะการกระจายและการแจกแจงของตัวบ่งชี้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11.5

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อเพื่อให้ทราบลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรสำหรับพิจารณาความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ในการวิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบ Bartlett's test เพื่อตรวจสอบดูว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์ (identity matrix) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11.5

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) ของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL 8.52 เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index = GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index = AGFI) และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square = RMR) และเพื่อนำผลที่ได้มาสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

วิธีการศึกษา การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ กลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ และกลุ่มประชาชนทั่วไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้สื่อข่าว หัวหน้าข่าว และบรรณาธิการข่าว รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ดังที่กล่าวในขั้นตอนย่อยที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

1.2 กลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ที่สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์และนักศึกษาที่เรียนวิชาด้านหนังสือพิมพ์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สังกัดมหาวิทยาลัยเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้นภูมิ ได้แก่ มหาวิทยาลัยรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นที่ 2 สุ่มมหาวิทยาลัยจากแต่ละชั้นภูมิที่ได้จากขั้นที่ 1 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมหาวิทยาลัยรัฐ ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพและมหาวิทยาลัยรังสิต และมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาและมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ขั้นที่ 3 สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละมหาวิทยาลัยที่ได้จากขั้นที่ 2 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยที่กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยอาจารย์ที่สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์และนักศึกษาที่เรียนวิชาด้านหนังสือพิมพ์

1.3 กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สังกัดหน่วยงานเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้นภูมิ ได้แก่ สังกัดหน่วยงานราชการและสังกัดหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ

ขั้นที่ 2 สุ่มสังกัดหน่วยงานจากแต่ละชั้นภูมิที่ได้จากขั้นที่ 1 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยหน่วยงานราชการ ประกอบด้วย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สถาบันพระบรมราชชนก กรมศิลปากร โรงเรียนพยาบาล กองการศึกษา กรมแพทย์ทหารเรือ และศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ประกอบด้วย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และบริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด

ขั้นที่ 3 สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละสังกัดของหน่วยงานที่ได้จากขั้นที่ 2 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยที่กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

1.4 กลุ่มประชาชนทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยพนักงานบริษัทเอกชน ประกอบธุรกิจส่วนตัวและอาชีพอื่นๆ รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ภาคภูมิศาสตร์เป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้นภูมิ ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคใต้

ขั้นที่ 2 สุ่มจังหวัดจากแต่ละชั้นภูมิที่ได้จากขั้นที่ 1 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี และภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสงขลา

ขั้นที่ 3 สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละจังหวัดที่ได้จากขั้นที่ 2 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยที่กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยพนักงานบริษัทเอกชน ประกอบธุรกิจส่วนตัวและอาชีพอื่นๆ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ จำนวน 4 ชุด โดยแบบสอบถามแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งมีข้อคำถามแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา/สาขาวิชา การศึกษา/ผ่านการอบรมเกี่ยวกับงานหนังสือพิมพ์ในช่วงประมาณ 3 ปีที่ผ่านมา และตำแหน่งงานในปัจจุบัน และตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ จำนวน 79 ข้อ

แบบสอบถามชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์

แบบสอบถามชุดที่ 3 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ และ

แบบสอบถามชุดที่ 4 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มประชาชนทั่วไปซึ่งแบบสอบถามแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และปลายเปิด จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา/สาขาวิชา สังกัด/ภาค ตำแหน่ง/อาชีพ ความเกี่ยวข้องกับข่าวและจำนวนหนังสือพิมพ์ที่อ่านต่อวัน และตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ จำนวน 79 ข้อ โดยกำหนดระดับคะแนนในการแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อรายการที่ถาม
คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อรายการที่ถาม
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง	ไม่แน่ใจกับข้อรายการที่ถาม
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยกับข้อรายการที่ถาม
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อรายการที่ถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธีจำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์นั้นผู้วิจัยมอบหมายให้นักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยกรุงเทพที่มีประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อหนังสือพิมพ์และมีประสบการณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนกลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองและเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามกรอกข้อมูลเรียบร้อยแล้วก็นำส่งแบบสอบถามทั้งหมดมายังผู้วิจัย สำหรับกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มประชาชนทั่วไปนั้นผู้วิจัยติดต่อประสานงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามพร้อมกันนี้ยังมอบหมายให้นักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชที่มีประสบการณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและอัตราการตอบกลับของกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ ดังตารางที่ 3.5 ส่วนกลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มประชาชนทั่วไปแสดงดังตารางที่ 3.6 ถึงตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.5 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและอัตราการตอบกลับของกลุ่ม
นักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์จำแนกตามสังกัดมหาวิทยาลัย

สังกัดมหาวิทยาลัย	ชื่อสถาบัน	กลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์		
		จำนวน กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน แบบสอบถามที่ส่ง	อัตราการตอบกลับ
มหาวิทยาลัยรัฐ		80	120	112 (93.33)
	มหาวิทยาลัยบูรพา	80	120	112 (93.33)
มหาวิทยาลัยเอกชน		160	240	167 (69.58)
	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	80	120	107 (89.17)
	มหาวิทยาลัยรังสิต	80	120	60 (50.00)
มหาวิทยาลัยราชภัฏ		160	240	121 (50.42)
	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	80	120	75 (62.50)
	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	80	120	46 (38.33)

ตารางที่ 3.6 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและอัตราการตอบกลับของกลุ่ม
เจ้าหน้าที่รัฐจำแนกตามสังกัดหน่วยงาน

สังกัดหน่วยงาน	ชื่อหน่วยงาน	กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ		
		จำนวน กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน แบบสอบถามที่ส่ง	อัตรา การตอบกลับ
หน่วยงานราชการ		250	350	210 (60.00)
	สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา	50	70	60 (85.71)
	สถาบันพระบรมราชชนก	50	70	30 (42.86)
	กรมศุลกากร	50	70	50 (71.43)
	โรงเรียนพยาบาล กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ	50	70	50 (71.43)
	ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร	50	70	35 (50.00)
หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ		150	210	190 (90.48)
	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	50	70	60 (85.71)
	ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร	50	70	70 (100.00)
	บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด	50	70	60 (85.71)

ตารางที่ 3.7 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและอัตราการตอบกลับของกลุ่มประชาชนทั่วไปจำแนกตามภาค

ภาค	จังหวัด	กลุ่มประชาชนทั่วไป		
		จำนวน กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน แบบสอบถามที่ส่ง	อัตรา การตอบกลับ
เหนือ		100	150	132 (88.00)
	นครสวรรค์	100	150	132 (88.00)
กลาง		100	150	101 (67.33)
	กรุงเทพมหานคร	100	150	101 (67.33)
ตะวันออก		100	150	90 (60.00)
	ชลบุรี	100	150	90 (60.00)
ใต้		100	150	90 (60.00)
	สงขลา	100	150	90 (60.00)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อระหว่างกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ กลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มประชาชนทั่วไป โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุนาม (One-way MANOVA) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11.5

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยมีวัตถุประสงค์ย่อยในการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษา ค้นคว้าและกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ 2) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ และ 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ตอนที่ 2 ผลการพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนนิเวศวิทยาหนังสือพิมพ์

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ขั้นตอนที่ 3 ผลการศึกษาวិเคราะห์คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อระหว่างกลุ่มนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ กลุ่มนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มประชาชนทั่วไป

สำหรับแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

จากผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ จำนวน 21 คน อาจารย์ที่สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์ จำนวน 24 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายหนังสือพิมพ์จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 17 คน และกลุ่มที่ 3 ประชาชนทั่วไปจำนวน 33 คน เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์สรุปเป็นแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์
เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์
ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
ด้านความรู้ของผู้สื่อข่าว					
1. มีความรู้ในสายงานข่าวที่ รับผิดชอบ	✓	✓			✓
2. มีความรู้ในประเด็นข่าว ที่ทำ/แหล่งข่าว/ภูมิหลังของ ข่าว	✓	✓			✓
3. มีความรอบรู้ที่รอบด้าน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจและ สังคม	✓	✓	✓	✓	✓
4. มีความรู้เทคนิคการเขียน ข่าว	✓				✓
5. มีความรอบรู้ด้านกระแส โลกาภิวัตน์	✓				
6. มีความรู้ในกฎหมายและ กฎระเบียบต่างๆ	✓	✓	✓		
7. มีความรู้เชิงโครงสร้างทั้ง ด้านการเมือง เศรษฐกิจและ สังคมที่สามารถเชื่อมโยงได้	✓	✓			✓

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
8. มีความรู้ระดับชุมชน ระดับโลก	✓	✓			
9. มีความรู้ในสถานการณ์ ปัจจุบันทั้งภายในและ ภายนอกประเทศ					✓
10. มีความรู้ ความเข้าใจใน เนื้อหาข่าวเป็นอย่างดี	✓				✓
11. มีความรู้ความเข้าใจใน พื้นฐานวิชาชีพหนังสือพิมพ์	✓		✓		
12. มีความรู้กว้างขวาง ในหลายด้านจนสามารถ มองเห็นความเชื่อมโยง ผลกระทบ หรือ ความ เกี่ยวข้องของสิ่งต่างๆ	✓	✓			
13. รู้ศัพท์เทคนิคอย่าง กว้างขวาง เช่น ด้าน การเงิน การตลาด		✓		✓	
14. มีความรอบรู้ในข่าว/ สถานการณ์ที่ทำอย่างลึกซึ้ง	✓	✓			✓
15. มีความรู้ที่เป็นระบบ สามารถเชื่อมโยงได้	✓	✓			
16. มีความรู้ทางสังคม ศาสตร์ เช่น เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ ธุรกิจ สังคมและวัฒนธรรม	✓	✓			
17. มีความรู้ในหลากหลาย สาขาวิชา เช่น เทคโนโลยี ต่างประเทศ	✓	✓			✓
18. มีความรู้เฉพาะเรื่อง อย่างลึกซึ้ง เช่น กฎหมาย	✓	✓			✓
ด้านเจตคติของผู้สื่อข่าว					
1. ยึดมั่นในการให้บริการ สาธารณะ/สังคม	✓		✓	✓	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
2. คำนึงอยู่เสมอว่าตนมี บทบาทเป็นผู้ชี้นำทางสังคม	✓	✓	✓	✓	✓
3. มีสำนึก/วิญญานของ ความเป็นนักหนังสือพิมพ์	✓				✓
4. มีใจรักในการทำงานข่าว/ เป็นผู้สื่อข่าว	✓	✓		✓	✓
5. มีความมุ่งมั่นในการ พัฒนาคุณภาพแห่งวิชาชีพ		✓			✓
6. มีความมุ่งมั่นในการ ทำประโยชน์เพื่อสังคม/ ส่วนรวม		✓	✓		
7. ต่อดูสัณยัตเพื่อความ ถูกต้อง	✓				✓
8. มุ่งมั่นในการสะท้อน ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง และมีประโยชน์ให้ประชาชน ได้รับรู้	✓		✓	✓	
9. มีความสำนึกในการ ทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของ สาธารณะ	✓	✓			✓
10. เสียสละเพื่องาน					✓
11. ไม่ย่อท้อต่อการทำ ประโยชน์เพื่อองค์กรวิชาชีพ	✓		✓		
ด้านทักษะการทำงาน ของผู้สื่อข่าว					
1. สามารถจำแนก แยกแยะ หมวดหมู่ของข้อมูล		✓	✓	✓	
2. สามารถสืบค้นข้อมูลได้ หลายรูปแบบ	✓	✓			
3. สามารถค้นหาข้อมูล เก็บ ข้อมูลและเลือกกรอง ข้อมูล	✓	✓			

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
4. สามารถเข้าถึงแหล่ง ข้อมูลได้หลายรูปแบบ		✓		✓	✓
5. สามารถเข้าถึงแหล่ง ข้อมูลที่มีคุณภาพ	✓				
6. สามารถเสาะแสวงหา ข้อมูลข่าวสารจากแหล่ง ข้อมูลต่างๆ ที่น่าเชื่อถือ	✓				✓
7. สามารถเสาะแสวงหาและ รวบรวมข้อมูลข่าวสารได้ ครอบคลุมรอบด้าน		✓			
8. สามารถนำเสนอข่าว ได้ตรงประเด็น ชัดเจนและ เข้าใจง่าย	✓	✓	✓		✓
9. สามารถเขียนข่าวที่มี แหล่งข้อมูลหลากหลาย	✓				
10. สามารถเขียนสื่อ ความหมายด้วยภาษาที่ ชัดเจน เข้าใจง่าย	✓	✓			
11. สามารถในการถ่ายทอด ความคิด/ข้อมูลข่าวสาร เป็นไปตามลำดับ	✓				✓
12. สามารถเขียนข่าวเชิง วิเคราะห์ที่มีแหล่งข้อมูล หลากหลาย	✓		✓	✓	
13. สามารถตั้งประเด็น คำถามได้อย่างรวดเร็ว	✓			✓	✓
14. สามารถจับประเด็น เชื่อมโยงได้	✓	✓			
15. สามารถตั้งประเด็นข่าว ที่แหลมคม	✓				
16. สามารถมองประเด็น ข่าวที่เฉียบคมต่างไปจาก บุคคลอื่นได้	✓	✓			✓

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
17. สามารถจับประเด็นข่าว ได้รวดเร็วและถูกต้อง	✓	✓		✓	
18. สามารถตั้งประเด็นข่าว ใหม่ๆ ได้	✓	✓			
19. สามารถใช้คอมพิวเตอร์ ได้	✓	✓			✓
20. สามารถใช้กล้องดิจิทัล ในการถ่ายภาพได้	✓	✓			✓
21. สามารถใช้โทรศัพท์ มือถือในการส่งข้อความได้		✓	✓	✓	
22. สามารถใช้โทรศัพท์ มือถือถ่ายและส่งผ่านภาพ ได้	✓	✓	✓	✓	
23. สามารถค้นหาข้อมูล ข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตได้	✓	✓			✓
24. สามารถตั้งประเด็น ปัญหาในการซักถามพุดคุย กับแหล่งข่าวได้	✓			✓	✓
25. สามารถถามคำถามที่ ตรงประเด็น ถูกต้องกับ แหล่งข่าว	✓		✓	✓	✓
26. สามารถใช้ภาษาที่ ถูกต้อง กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่ายทั้งภาษาไทยและ ภาษาต่างประเทศ	✓		✓		✓
27. สามารถใช้ภาษาถูกต้อง ตามหลักไวยากรณ์					✓
28. สามารถฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษได้	✓	✓			✓
29. สามารถวิเคราะห์และ เชื่อมโยงความเป็นมาของ ข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ใน ปัจจุบันได้	✓	✓	✓		✓

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
30. สามารถวางแผนการทำงานล่วงหน้า					✓
31. สามารถในการเรียบเรียงเนื้อหาข่าว	✓	✓			
32. คิดประเด็นข่าวเก่ง	✓				
33. สามารถรับรู้ถึงประเด็นสำคัญสุดของเหตุการณ์สำหรับนำเสนอสู่ผู้อ่าน	✓				
34. สามารถมองเหตุการณ์ต่างไปจากบุคคลอื่น	✓		✓		✓
35. สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ง่าย		✓			✓
36. สามารถแก้ไขเหตุการณ์/สถานการณ์เฉพาะหน้าได้					✓
37. สามารถบริหารจัดการเก็บและเรียกใช้ข้อมูลได้	✓	✓			
38. สามารถกำหนดยุทธวิธีในการทำงาน				✓	✓
39. สามารถเลือกใช้ถ้อยคำ/ภาษาได้เหมาะสมและถูกต้องกับบุคคลและเหตุการณ์ที่น่าเสนอ	✓		✓		✓
40. สามารถหาแง่มุมข่าวที่แปลกใหม่มาเสนอแก่คนอ่านได้	✓				✓
41. ตระหนักรู้ถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่างๆ ได้		✓			

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
42. สามารถแยกแยะ เจตนาที่แฝงอยู่ในข้อเท็จ จริงที่เป็นเหตุการณ์ออกมา เพื่อนำไปสู่การเปิดโปง พฤติกรรมต่างๆได้		✓			
43. สามารถใช้เทคโนโลยี เพื่อติดต่อประสานงานกับ แหล่งข่าว/ผู้ร่วมงาน	✓				
ด้านบุคลิกภาพของ ผู้สื่อข่าว					
1. ขวนขวายหาความรู้ ใหม่ๆ อยู่เสมอ	✓	✓			✓
2. ขยันอ่าน ฟัง เรียนรู้ และติดตามความเคลื่อนไหว ของข่าวสารต่างๆ		✓			
3. ใฝ่รู้ในสายงานข่าวที่ทำ อยู่เสมอ					✓
4. มีการพัฒนาตนเองให้ทัน ต่อเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง			✓		✓
5. ใฝ่รู้ในสายงานข่าวอื่นๆ ที่นอกเหนือจากสายงาน ข่าวของตน	✓			✓	
6. มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการ ค้นหารายละเอียดของ เหตุการณ์					✓
7. มีความพยายามในการ ค้นหาความจริง	✓	✓			
8. มีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา	✓				✓
9. มีความกระหายที่ จะค้นหาความจริงที่เพิ่ม ขึ้นอยู่ตลอดเวลา	✓	✓			

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
10. สนใจเรื่องราวรอบตัว/ เรื่องราวของบุคคลอื่น/ เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่าง จริงจัง	✓	✓			✓
11. มีความกระหายในการ เจาะลึกข้อมูลที่มีความ ซับซ้อนอย่างมาก		✓			
12. มีการแสวงหาข้อเท็จ จริงและที่มาที่ไปของ เหตุการณ์ต่าง ๆ					✓
13. รู้จักสร้างและรักษา ความสัมพันธ์กับแหล่งข่าว	✓	✓	✓	✓	
14. สามารถสร้างความสนิท สนมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับข่าว	✓				
15. สามารถเข้าหาและ พูดคุยกับแหล่งข่าวได้เป็น อย่างดี	✓	✓			
16. สามารถคิดประเด็น ข่าว/ตั้งคำถามต่อเรื่องต่าง ๆ อย่างแหลมคมได้ด้วย ตนเอง	✓		✓		
17. สามารถมองหาแง่มุม ข่าวที่แปลกใหม่มาเสนอแก่ คนอ่านได้	✓				
18. สามารถทำงานภายใต้ ภาวะความกดดันต่าง ๆ ได้	✓	✓		✓	✓
19. อดทนต่อสภาพแวดล้อม ของข่าวที่ต้องไปเจอ		✓			✓
20. อดทนในการค้นหา ความจริง	✓			✓	
21. อดทนที่จะถูกวิพากษ์ วิจารณ์จากแหล่งข่าว	✓				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
22. อดทนในการที่จะทำ ความเข้าใจกับประเด็นข่าว ที่เข้าใจยาก	✓		✓	✓	
23. อดทนกับการรอคอย ที่จะได้ข่าว	✓	✓			✓
24. อดทนในการค้นหา แหล่งข่าว	✓	✓			✓
25. อดทนในการหาข่าว ที่ยากลำบาก/ถูกอิทธิพล ต่างๆ	✓	✓	✓		✓
26. อดทนกับความยาก ลำบากเพื่อให้ได้มาซึ่ง ข่าวสาร	✓	✓			
27. สามารถทำงานภายใต้ เวลาที่ไม่แน่นอน	✓			✓	
28. อดทนต่อการเสียดี เสียหายนจากบุคคลต่างๆ	✓		✓		✓
29. มีความตื่นตัวในการ แสวงหาข้อเท็จจริงต่างๆ	✓				✓
30. ติดตามข้อมูลข่าวสาร อย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา	✓				✓
31. มีความกระตือรือร้น ในการทำงาน	✓	✓			✓
32. มีความกระตือรือร้น ในการหาข่าวสารที่ทันสมัย มีประโยชน์และแปลกใหม่ มานำเสนอต่อผู้อ่าน		✓			✓
33. เป็นผู้ทันข่าว ทันต่อ เหตุการณ์/สถานการณ์อยู่ ตลอดเวลา			✓	✓	✓
34. มีความตื่นตัวในการ ขุดคุ้ยข้อมูลหรือประเด็น นั้นๆ อย่างต่อเนื่อง		✓	✓		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
35. สามารถติดตาม สถานการณ์ได้ทัน	✓	✓			
36. เป็นคนหูไวตาไว	✓			✓	✓
37. เป็นคนช่างสังเกต ในรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ของข้อเท็จจริงที่ประกอบ กันขึ้นเป็นข่าว	✓	✓			✓
38. มีไหวพริบและความ แหลมคมในการสังเกต การณณ์ที่น่ามาสู่การคิด ประเด็นที่จะตามต่อในข่าว ต่างๆ		✓	✓		
39. ช่างสังเกตรายละเอียด เล็กๆ น้อย ๆ ที่จะเป็น เบาะแสเพื่อขุดคุ้ยนำมา เสนอเป็นข่าว		✓		✓	✓
40. สามารถหยิบยก ประเด็นที่สำคัญและไม่มีใคร คาดถึงมานำเสนอต่อผู้อ่าน			✓	✓	✓
41. กล้าคิดประเด็นที่ แตกต่างจากบุคคลอื่น	✓	✓			✓
42. กล้าซักถามแหล่งข่าว ในประเด็นที่มีเงื่อนงำ/ข้อ สงสัยเพื่อให้ได้ข้อมูลมา	✓	✓	✓	✓	✓
43. กล้าเขียน/เปิดประเด็น เจาะลึก	✓	✓	✓		
44. กล้าเปิดเผยข้อเท็จจริง ได้อย่างลึกซึ้งโดยไม่เกรง กลัวอิทธิพลต่างๆ	✓				✓
45. กล้านำเสนอข่าวที่เป็น ประโยชน์ต่อสังคม			✓	✓	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
46. กล้าเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง โดยไม่เกรงกลัวต่ออิทธิพล ใดๆ				✓	
47. กล้าเผชิญกับอันตรายที่ อาจมาจากบุคคล/สถานที่/ เหตุการณ์ได้ทุกขณะ			✓	✓	
48. มีมุมมองที่กว้างไกล		✓			
49. สามารถแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าได้อย่างทันท่วงที			✓	✓	✓
50. มีไหวพริบในการ สอบถามและตอบโต้กับ แหล่งข่าว	✓				✓
51. มีความสามารถในการ ทำงานได้อย่างรวดเร็ว	✓				✓
52. มีความฉับไวพร้อม ที่จะออกไปทำข่าวเสมอ เมื่อมีเหตุเกิดขึ้น			✓		✓
53. มีความรวดเร็วในการ นำเสนอข่าว					✓
54. มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อม ถ่อมตน	✓	✓	✓	✓	✓
55. สอบถามแหล่งข่าวด้วย ความสุภาพ	✓				✓
56. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ถูกต้องตามกาลเทศะ		✓			✓
57. เป็นคนรอบคอบถี่ถ้วน		✓			✓
58. ไม่เชื่อในข้อมูลที่ แหล่งข่าวบอกในทันที	✓	✓			✓
59. สงสัยใคร่รู้ในสิ่งที่คิดว่า ไม่ปกติ	✓	✓			✓
60. มีความรู้เท่าทันในเชิง ของเนื้อหาข่าวสาร/ เหตุการณ์ที่น่าเสนอต่อผู้อ่าน	✓	✓		✓	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
61. มีนิสัยรักการอ่านเป็นประจำ	✓				
62. มีการติดตามความ คืบหน้าของข่าวอย่าง ต่อเนื่อง	✓	✓		✓	✓
63. มีการคิดอย่างเป็นระบบ และมีเหตุผล	✓		✓	✓	
64. มีความเฉลียวฉลาด ในการถามคำถามที่สามารถ นำไปสู่ประเด็นที่ต้องการได้			✓		✓
65. รับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่นอยู่เสมอ	✓				✓
66. สามารถมองและ แยกแยะได้ว่าเรื่องใดสำคัญ สามารถนำเสนอเป็นข่าวได้		✓			✓
67. สามารถแยกแยะ ข้อเท็จจริงที่มีคุณค่าทาง ข่าวออกจากข้อมูลที่ได้มา ทั้งหมด			✓	✓	
68. มีความตื่นตัวในการ แสวงหาแหล่งข่าวตลอดเวลา					✓
ด้านจริยธรรมของ ผู้สื่อข่าว					
1. มีหน้าที่จะต้องเอาความ จริงมานำเสนอ	✓	✓			✓
2. ไม่ใช้อำนาจแสวงหา ผลประโยชน์ส่วนตัว					✓
3. ไม่นำเสนอข่าวที่ทำให้ ผู้อื่นเสียหาย			✓	✓	✓
4. ไม่นำเสนอข่าวที่เป็นการ ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล		✓	✓		✓
5. สะท้อนข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นจริงให้ประชาชนได้รู้			✓	✓	✓

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
6. ไม่เสนอข่าวที่เกินจริง หรือข่าวที่ทำให้ผู้อื่น เสียหาย	✓		✓	✓	✓
7. ไม่เป็นกระบอกเสียงของ ผู้มีอำนาจ			✓	✓	✓
8. มีความรับผิดชอบต่อ องค์กร	✓				
9. ไม่เห็นแก่พวกพ้อง					✓
10. เสนอเรื่องราวที่เป็นจริง และน่าเชื่อถือโดยมี แหล่งข่าวที่ยืนยันได้			✓		✓
11. ไม่รับของขวัญ/สิ่งจูงใจ/ ผลตอบแทนในรูปแบบใด ๆ จากแหล่งข่าว	✓	✓	✓	✓	✓
12. ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ ในการแสวงหาผลประโยชน์ อันไม่ชอบ	✓	✓	✓	✓	✓
13. ไม่มีความโน้มเอียงใน การเสนอข่าวไปในทางให้ ประโยชน์กับฝ่ายต่างๆ		✓		✓	✓
14. รายงานข่าวตามความ เป็นจริงให้ประชาชนได้รับรู้	✓	✓			✓
15. ไม่ปกปิดผู้กระทำความผิด			✓	✓	✓
16. มีการตรวจสอบแหล่ง ข้อมูลข่าว	✓				✓
17. รายงานข่าวตามความ เป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา			✓		✓
18. มีความถูกต้องครบถ้วน ในการเสนอข่าว	✓				✓
19. ไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่าย ใดฝ่ายหนึ่ง	✓	✓			✓

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
20. ไม่สอดแทรกความรู้หรือ ความคิดเห็นลงไปในช่วงที่ นำเสนอ			✓		✓
21. นำเสนอทุกด้านที่ เกี่ยวข้องกับประเด็นหัวข้อ นั้น	✓		✓	✓	✓
22. ให้โอกาสผู้เสียหาย/ผู้ ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสชี้แจง	✓				✓
23. ไม่เสนอข่าวในลักษณะ ชี้นำผู้อ่านให้คล้อยตาม ผู้สื่อข่าว			✓		✓
24. ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว	✓	✓	✓	✓	
25. ไม่ตกเป็นเครื่องมือของ แหล่งข่าว/หน่วยงานต่างๆ	✓				✓
26. ให้ความสำคัญกับ ข้อเท็จจริงจากทุกฝ่ายอย่าง เท่าเทียมกัน			✓	✓	✓
27. เคารพในสิทธิของผู้ให้ ข่าว/แหล่งข่าว					✓
28. คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล ในการที่จะเข้าไปทำข่าว			✓	✓	✓
29. ไม่เกรงกลัวอิทธิพล ต่างๆ			✓	✓	✓
30. รักษาความลับสัญญาที่ ให้ไว้กับแหล่งข่าว	✓	✓			✓
31. มีความรับผิดชอบต่อ การทำข่าว			✓	✓	✓
32. มีความรับผิดชอบต่อ ข่าวที่นำเสนอ				✓	
33. มีความซื่อสัตย์ต่อ แหล่งข่าว	✓				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ความคิดเห็น				
	ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์			เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชนทั่วไป
	นักวิชาชีพ ในองค์กร หนังสือพิมพ์	อาจารย์ ที่สอนวิชาด้าน หนังสือพิมพ์	ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย หนังสือพิมพ์		
34. ไม่จินตนาการเรื่อง ขึ้นมาเขียน					✓
35. มีเนื้อหาตรงประเด็น	✓				
36. มีการอ้างอิงคำพูดของ แหล่งข่าวอย่างเปิดเผย	✓	✓			
37. ไม่ถูกควบคุมจากบุคคล ใดบุคคลหนึ่งในการเสนอ ข่าว			✓		✓
38. มีการอ้างอิงคำพูด โดยตรงในการรายงานข่าว	✓	✓			

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อ การปฏิรูปสื่อ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ ตอนที่ 2 ผลการพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์ ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ และตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาในแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อ การปฏิรูปสื่อ

จากผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อทำให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

ตามผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแนวคิดในเรื่องดังกล่าวมาพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อโดยแยกออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ของผู้สื่อข่าว องค์ประกอบที่ 2 ด้านเจตคติของผู้สื่อข่าว องค์ประกอบที่ 3 ด้านทักษะการทำงานของผู้สื่อข่าว องค์ประกอบที่ 4 ด้านบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าว และองค์ประกอบที่ 5 ด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ

องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ตัวบ่งชี้
ด้านความรู้ของผู้สื่อข่าว	
1. มีความรู้ในงานข่าว	1.1 มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับข่าว 1.2 มีความรู้ในสถานการณ์ปัจจุบันทั้งในและนอกประเทศ 1.3 มีความรู้ในภูมิหลังของข่าวและประเด็นข่าวที่ทำ 1.4 มีความรู้กว้างขวางในหลายด้านทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย ธุรกิจ การบริหาร วัฒนธรรม เทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ 1.5 มีความรู้ด้านเทคนิคการเขียนข่าว 1.6 มีความรู้ในสายงานข่าวที่รับผิดชอบ 1.7 รู้ศัพท์เทคนิคเฉพาะ เช่น ด้านการเงิน การตลาด เป็นต้น 1.8 มีความรู้อย่างลึกซึ้งในเนื้อหาข่าวที่น่าสนใจ
2. มีความรู้เชิงบูรณาการ	2.1 มีความรู้เชิงโครงสร้างทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมจนสามารถเชื่อมโยงได้ 2.2 มีความรู้ระดับชุมชน ระดับโลกจนสามารถมองเห็นถึงความเชื่อมโยงหรือผลกระทบได้
ด้านเจตคติของผู้สื่อข่าว	
1. มีจิตสำนึกทางวิชาชีพ	1.1 คำนึงอยู่เสมอว่าตนมีบทบาทเป็นผู้ชี้นำทางสังคม 1.2 ยึดมั่นในการให้บริการสาธารณะ/สังคม 1.3 มีใจรักในการทำงานข่าว/เป็นผู้สื่อข่าว 1.4 มีสำนึก/วิญญานของความเป็นนักหนังสือพิมพ์ 1.5 เสียสละเพื่องาน 1.6 มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพแห่งวิชาชีพ 1.7 มีใจมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ
ด้านทักษะการทำงานของผู้สื่อข่าว	
1. มีความสามารถในการทำข่าว	1.1 สามารถแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าวสารได้ครอบคลุม รอบด้าน 1.2 สามารถจัดจำแนก/แยกแยะหมวดหมู่ของข้อมูลได้ 1.3 สามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบ 1.4 สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและข้ออ้างอิงที่มีคุณภาพ 1.5 สามารถแสวงหาข่าวสารได้จากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ตัวบ่งชี้
	1.6 สามารถแยกแยะและเลือกสรรข้อมูลที่สำคัญออกมาจากข้อมูลทั้งหมดได้
	1.7 สามารถเสาะแสวงหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง
	1.8 สามารถคิดประเด็นข่าวใหม่ ๆ
	1.9 สามารถคิดประเด็นข่าวที่เฝ้ามองต่างจากผู้อื่น
	1.10 สามารถคิดประเด็นข่าวได้อย่างรวดเร็ว
	1.11 สามารถจับประเด็นข่าวได้เร็ว
	1.12 สามารถจับประเด็นข่าวได้ถูกต้อง
	1.13 สามารถจับประเด็นเชื่อมโยงได้
2. มีทักษะการสัมภาษณ์	2.1 สามารถซักถามแหล่งข่าวได้ตรงประเด็น
	2.2 สามารถตั้งประเด็นปัญหาในการพูดคุยกับแหล่งข่าว
	2.3 สามารถซักถามและเขียนภาษาอังกฤษได้
	2.4 สามารถซักถามได้กระชับ ชัดเจนและเข้าใจง่าย
3. มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี	3.1 สามารถค้นหาข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตได้
	3.2 สามารถส่งข้อมูลทั้งเนื้อหาข่าวและภาพข่าวผ่านทางอีเมล
	3.3 สามารถใช้กล้องดิจิทัลในการถ่ายภาพได้
	3.4 สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้
	3.5 สามารถใช้โทรศัพท์มือถือส่งข้อความหรือถ่ายและส่งภาพได้
4. มีทักษะในการรายงานข่าว	4.1 สามารถนำเสนอข่าวได้ตรงประเด็น ชัดเจนและเข้าใจง่าย
	4.2 สามารถเขียนข่าวที่มีแหล่งข้อมูลหลากหลาย
	4.3 สามารถเสนอข่าวได้ครอบคลุมทุกประเด็น
	4.4 มีการอ้างอิงคำพูดโดยตรงในการรายงานข่าว
	4.5 สามารถนำเสนอข่าวตามลำดับความสำคัญของข้อเท็จจริง
	4.6 สามารถเลือกใช้ถ้อยคำ/ภาษาได้เหมาะสมและถูกต้องกับบุคคลและเหตุการณ์ที่น่าเสนอ
5. สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	5.1 สามารถแก้ไขเหตุการณ์/สถานการณ์เฉพาะหน้าได้
	5.2 สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ง่าย
6. มีความสามารถในการวางแผนล่วงหน้า	6.1 สามารถวางแผนและรวบรวมข้อมูลในประเด็นข่าวที่จะได้รับมอบหมายต่อไป
	6.2 สามารถวางแผนในการหาข่าวต่อไปในขณะที่กำลังทำข่าวในปัจจุบันอยู่
7. มีทักษะการวิเคราะห์	7.1 สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์/สถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำเสนอข่าวในแง่มุมต่าง ๆ

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์ที่เฝ้าต่อการปฏิรูปสื่อ	ตัวบ่งชี้
	7.2 สามารถวิเคราะห์และเชื่อมโยงความเป็นมาของข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ในปัจจุบันได้
	7.3 มีความสามารถในการเชิงเหตุผล สามารถมองเหตุไปหาผลหรือมองผลไปสู่เหตุได้
ด้านบุคลิกของผู้สื่อข่าว	
1. มีความใฝ่รู้	1.1 ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ
	1.2 ขวนขวายหาความรู้ในสายงานข่าวที่ทำอยู่เสมอ
	1.3 ใฝ่รู้ในสายงานข่าวอื่น ๆ นอกเหนือจากสายงานข่าวของตน
	1.4 มีความพร้อมในการเรียนรู้อยู่เสมอ
2. มีความอยากรู้อยากเห็น	2.1 สนใจและติดตามเรื่องราว/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวอยู่ตลอดเวลา
	2.2 มีความกระหายที่จะค้นหาความจริง/เจาะลึกข้อมูลเพิ่มขึ้น
	2.3 สนใจแสวงหาข้อเท็จจริง ความรู้และที่มาที่ไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ
3. มีความมุ่งมั่นในการค้นหาความจริง	3.1 มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร
	3.2 มีลักษณะมุ่งมั่นขุดคุ้ยในรายละเอียดของเหตุการณ์
4. มีความอดทน	4.1 อดทนกับการรอคอยที่จะได้ข่าว/การค้นหาความจริง
	4.2 อดทนกับแหล่งข่าว
	4.3 สามารถทำงานภายใต้ภาวะความกดดันต่าง ๆ ทั้งเวลาและระยะทาง
	4.4 อดทนต่อสภาพแวดล้อมของข่าวที่จะต้องไปเจอ
	4.5 อดทนในการทำความเข้าใจกับประเด็นข่าวที่เข้าใจยาก
	4.6 อดทนในการหาข่าวที่ยากลำบาก/ถูกอิทธิพลต่าง ๆ
5. ช่างสังเกต	5.1 เป็นคนหูไวตาไว
	5.2 ช่างสังเกตในรายละเอียดเล็กๆ น้อย ๆ ที่จะเป็นเบาะแสเพื่อขุดคุ้ยนำมาเสนอเป็นข่าว
	5.3 มีความแหลมคมในการสังเกตการณ์จนนำมาสู่การคิดประเด็นที่จะตามต่อในข่าวต่าง ๆ
	5.4 ช่างสังเกตเหตุการณ์รอบ ๆ ตัวที่เกิดขึ้น
	5.5 สามารถหยิบยกประเด็นที่สำคัญและไม่มีใครคาดถึงมานำเสนอต่อผู้อ่าน
6. มีความกระตือรือร้น	6.1 มีความตื่นตัวในการแสวงหาแหล่งข่าวตลอดเวลา
	6.2 มีความตื่นตัวในการขุดคุ้ยข้อมูลหรือประเด็นนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง
	6.3 มีความตื่นตัวในการแสวงหาข้อเท็จจริง/ค้นคว้าข้อมูลอยู่ตลอดเวลา
	6.4 เป็นผู้ที่ทันข่าว ทันเหตุการณ์/สถานการณ์อยู่ตลอดเวลา
7. มีความคล่องแคล่วว่องไว	7.1 เข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว
	7.2 มีความไวในการติดตามข่าว

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ตัวบ่งชี้
	7.3 มีความจับใจพร้อมที่จะออกไปทำข่าวเสมอเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น
	7.4 สามารถนำเสนอข่าวได้ทันทั่วทั้งที่
	7.5 สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว
8. มีความกล้า	8.1 กล้าคิดประเด็นที่แตกต่างจากคนอื่น
	8.2 กล้าติดตามข่าวที่เสี่ยงกับอันตรายที่อาจมาจากบุคคล สถานที่/ เหตุการณ์
	8.3 กล้าซักถามแหล่งข่าวในประเด็นที่มีเงื่อนงำหรือมีข้อสงสัยเพื่อให้ได้ ข้อมูลมา
	8.4 กล้านำเสนอข่าวได้อย่างลึกซึ้ง ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยไม่เกรงกลัวต่ออิทธิพลต่าง ๆ
9. มีความสุภาพอ่อนน้อม	9.1 ซักถามแหล่งข่าวด้วยความสุภาพ
	9.2 แต่งกายสุภาพเรียบร้อย
	9.3 มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตนและไม่ทำให้แหล่งข่าวเดือดร้อน
10. มีมนุษยสัมพันธ์ดี	10.1 สามารถสร้างความสนิทสนมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับข่าว/แหล่งข่าว ทุกคน
	10.2 สามารถรักษาความสัมพันธ์กับแหล่งข่าว
	10.3 สร้างแหล่งข่าวใหม่ ๆ ได้
	10.4 สามารถทำให้บุคคลอื่นพูดคุยเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญให้ตนฟังได้
11. มีการติดตามความคืบหน้า	11.1 ติดตามความคืบหน้าของข่าวอย่างต่อเนื่อง
	11.2 ติดตามข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวอย่างใกล้ชิด
12. มีมุมมองต่อข่าว	12.1 สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงที่มีคุณค่าทางข่าวออกจากข้อมูลที่ได้มา ทั้งหมด
	12.2 สามารถมองและแยกแยะได้ว่าเรื่องใดสามารถนำเสนอเป็นข่าวได้
	12.3 สามารถรู้ได้ว่าข่าวสารใดน่าสนใจสำหรับผู้อ่าน
ด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว	
1. มีความรับผิดชอบ	1.1 มีความรับผิดชอบต่อข่าวที่นำเสนอ
	1.2 นำเสนอข้อเท็จจริงของข่าวอย่างใกล้ชิด
	1.3 มีความรับผิดชอบต่อแหล่งข่าว
	1.4 มีความรับผิดชอบต่อการนำเสนอข่าว เช่น ไม่นำเสนอข่าวที่เป็น การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เป็นต้น
	1.5 มีความรับผิดชอบต่อการทำข่าว
	1.6 มีความรับผิดชอบต่อองค์กร
2. มีความซื่อสัตย์	2.1 ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว
	2.2 ไม่เป็นกระบอกเสียงของผู้มีอำนาจ/เห็นแก่พวกพ้อง/ปกปิดผู้กระทำ ผิด
	2.3 มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กร

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ	ตัวบ่งชี้
	2.4 ไม่จินตนาการเรื่องขึ้นมาเขียน
	2.5 มีความซื่อสัตย์ต่อแหล่งข่าว เช่น ทำตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้
3. มีความถูกต้อง	3.1 รายงานข่าวตามความเป็นจริง
	3.2 นำเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมา
	3.3 มีความถูกต้องครบถ้วนและชัดเจนในการเสนอข่าว
	3.4 มีเนื้อหาที่ตรงประเด็น
4. มีความเป็นกลาง	4.1 ไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
	4.2 นำเสนอข้อเท็จจริงของทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน
	4.3 ไม่เสนอข่าวในลักษณะชี้นำผู้อ่านให้คล้อยตาม
	4.4 ไม่สอดแทรกความรู้สึก/ความคิดเห็นลงไปในช่วงที่นำเสนอ
5. มีอิสระในการเสนอข่าว	5.1 ไม่ตกเป็นเครื่องมือของแหล่งข่าว
	5.2 ไม่ถูกควบคุมจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งในการเสนอข่าว
	5.3 ไม่เกรงกลัวอิทธิพลต่าง ๆ
6. เคารพในสิทธิของแหล่งข่าว	6.1 ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่ตกเป็นข่าว เช่น การให้รายละเอียดของผู้ตกเป็นข่าวที่เป็นเด็กและเยาวชน
	6.2 คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลในการที่จะเข้าไปทำข่าว
	6.3 เคารพในสิทธิของผู้ให้ข่าว/แหล่งข่าว

ตอนที่ 2 ผลการพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็น อาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์

จากตอนที่ 1 ในขั้นตอนที่ 2 หลังจากที่ผู้วิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือพิมพ์เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไป ผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์ จำนวน 4 คน เพื่อพิจารณาว่าตัวบ่งชี้ดังกล่าวมีความเหมาะสมครอบคลุม ชัดเจนหรือไม่อย่างไรพร้อมนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ผลการพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์ ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่คุณลักษณะของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสังเคราะห์ ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์	องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ผ่านการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์สอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์
ด้านความรู้ของผู้สื่อข่าว	ด้านความรู้เชิงวิชาชีพ
1. มีความรู้ในงานข่าว	1. มีความรู้ในงานข่าว
1.1 มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับข่าว	1.1 มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับข่าว เทคนิคการเขียนข่าว และแหล่งข่าว
1.2 มีความรู้ในสถานการณ์ปัจจุบันทั้งในและนอก ประเทศ	1.2 เหมือนเดิม
1.3 มีความรู้ในภูมิหลังของข่าวและประเด็นข่าวที่ทำ	1.3 เหมือนเดิม
1.4 มีความรู้กว้างขวางในหลายด้านทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย ธุรกิจ การบริหาร วัฒนธรรม เทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ	1.4 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการทั่วไปทั้งด้าน การเมือง เศรษฐกิจและสังคม
1.5 มีความรู้ด้านเทคนิคการเขียนข่าว	1.5 นำมารวมอยู่ในข้อ 1.1
1.6 มีความรู้อย่างลึกซึ้งในสายงานข่าวที่รับผิดชอบ	1.6 เหมือนเดิม
1.7 รู้ศัพท์เทคนิคเฉพาะ เช่น ด้านการเงิน การตลาด เป็นต้น	1.7 เหมือนเดิม
1.8 มีความรู้ในเนื้อหาข่าวที่น่าสนใจ	1.8 เหมือนเดิม
2. มีความรู้เชิงบูรณาการ	2. มีความรู้เชิงบูรณาการ
2.1 มีความรู้เชิงโครงสร้างทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจนสามารถเชื่อมโยงได้	2.1 มีความรู้เชิงโครงสร้างในระดับชุมชน/สังคมที่ ครอบคลุมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จนสามารถเชื่อมโยงได้
2.2 มีความรู้ระดับชุมชน ระดับโลกจนสามารถมองเห็น ถึงความเชื่อมโยงหรือผลกระทบได้	2.2 มีความรู้เชิงโครงสร้างในระดับโลกจนสามารถ มองเห็นถึงความเชื่อมโยงหรือผลกระทบได้
	2.3 มีความรู้ด้านกระแสโลกาภิวัตน์ที่สามารถเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศได้
ด้านเจตคติของผู้สื่อข่าว	ด้านเจตคติต่อวิชาชีพหนังสือพิมพ์
1. มีจิตสำนึกทางวิชาชีพ	1. มีจิตสำนึกทางวิชาชีพ
1.1 คำนึงอยู่เสมอว่าตนมีบทบาทเป็นผู้ชี้นำทางสังคม	1.1 คำนึงอยู่เสมอว่าตนมีบทบาทเป็นผู้นำเสนอ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคม
1.2 ยึดมั่นในการให้บริการสาธารณะ/สังคม	1.2 เหมือนเดิม
1.3 มีใจรักในการทำงานข่าว/เป็นผู้สื่อข่าว	1.3 ทุ่มเทในการทำงานข่าว/เป็นผู้สื่อข่าว
1.4 มีสำนึก/วิญญูณของความเป็นนักหนังสือพิมพ์	1.4 มีสำนึกของความเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดี
1.5 เสียสละเพื่องาน	1.5 เหมือนเดิม
1.6 มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพแห่งวิชาชีพ	1.6 มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพของการทำงาน ข่าว
1.7 มีใจมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ	1.7 ไม่ย่อท้อต่อการทำประโยชน์เพื่อองค์กรวิชาชีพ